

ถิ่นอาศัย : พบทั่วไปตามแม่น้ำ ลำคลอง และหนองบึง

อาหาร : กินลูกกุ้ง ลูกปลา แมลงน้ำ ซากพืชและสัตว์ที่เน่าเปื่อย

ขนาด : ความยาวประมาณ 10-18 เซนติเมตร

ประโยชน์ : นิยมเลี้ยงเป็นปลาสวยงาม เนื้อใช้ปรุงเป็นอาหารได้

ชื่อไทย : ค้อ

ชื่อสามัญ : -

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Schistura spp.*

ลักษณะ : ปลาค้อเป็นปลาค้ำปลาหมูแต่ไม่มีเขี้ยวได้ตา ลำตัวยาวอ่อนนุ่มไม่แบนลง ส่วนหัวทู่ จงอยปากชี้ลงพื้นมีปากอยู่ด้านล่างและมีหนวด ๑ คู่ สีสันโดยทั่วไปเป็นลายขวางลำตัว เป็นขีด หรือเป็นปล้องจำนวนไม่แน่นอน พื้น

ลำตัวมักเป็นสีขาว, เนื้อ, เหลือง, ส้ม, น้ำตาลหรือเทาและ ลายสีน้ำตาล, เทาหรือดำ ปลาค้อบางชนิด ครีบหางหรือโคนหางมีสีส้มหรือแดงเป็นบางตัว ขนาด โดยทั่วไปยาวราว ๔ - ๑๐ ซม. (ในที่นี้ปลาค้อจะหมายถึงปลาในสกุล *Schistura*, *Nemacheilus*, *Acanthocobitis*, *Physoschistura* & *Neonemacheilus*)

ถิ่นอาศัย : ปลาค้อเป็นปลาหน้าดินที่อาศัยอยู่ตามพื้นกรวดทรายและซอกหินในแหล่งน้ำไหลบนที่สูง ปลาค้อส่วนมากจะไม่รวมฝูงแต่ชนิดที่อยู่ตามพื้นทรายจะอยู่เป็นฝูง แหล่งน้ำที่มีปลาค้ออยู่มากน้ำมักสะอาดมีตัวอ่อนแมลงน้ำเช่นแมลงปออาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก

ปลาค้ออื่นๆ ที่เคยพบมีชายมีหลายชนิดเช่น

Nemacheilus pallidus and *N. masyae* ซึ่งหัวเล็กหนวดยาวมีลายบั้งบนหลังและลายดำเรียง แถวเป็นเส้นข้างตัวหางรูปส้อม

Nemacheilus platiceps ค้ำค้อเกาะข้างแต่หัวเล็กหางรูปส้อม

Schistura waltoni ตัวสีน้ำตาลลายขวาง โคนครีบบหลังมีจุดสีแดงหนวดยาว

Schistura menanensis ตัวสีน้ำตาลแดงลายขวางแก้มคล้ำมีแถบสีคล้ำตามยาว โคนครีบบหลัง มีจุดสีแดง (หางอาจแดง)

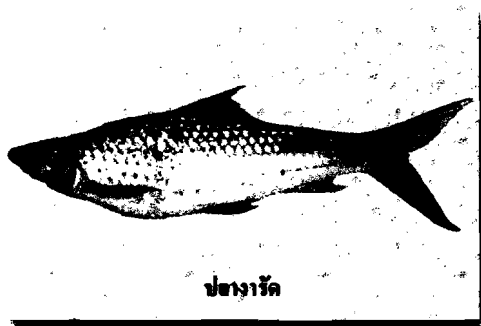
Schistura sp. aff. balteata ท่อนหางจากหลังครีบบหลังเป็นสีส้ม

Acanthocobitis rubidipinnis ตัวมีลายมากมาย (ครีบบต่างๆ อาจมีสีแดง)

นอกจากนี้ยังมีปลาที่เป็นญาติของปลาค้ออีกหลายชนิด เช่น ปลาผีเสื้อ, ปลาดิดหินและ *Vaillantella sp.* (ซึ่งบางครั้งพบปะปนกับปลาปล้องอ้อย) ฯลฯ

ปลาค้อเป็นปลาที่สวยงามน่ารักที่มีประโยชน์มากนอกจากจะมีรสดีแล้วปลาค้อยังเป็นปลาสำคัญในแหล่งน้ำไหลที่กินตัวอ่อนของแมลงจำนวนมาก (อาทิเช่น รึ้น) และเป็นปลาที่บอกสภาพน้ำที่มีคุณภาพดี แม้ว่าในแหล่งน้ำที่เหมาะสมจะพบปลาค้อเป็นจำนวนมากแต่หากจับมากไปก็หมดได้หลายแห่งในภาคเหนือปลาค้อถูกจับกินเป็นจำนวนมากจนหมดไปจากแหล่งน้ำหลายแห่งจนหลายหมู่บ้านต้องห้ามคนนอกหมู่บ้านเข้ามาจับปลาในเขตของตน หากคุณพบปลาค้อในธรรมชาติและอยากนำกลับมาเลี้ยงก็ขอให้อย่าจับมามากเกินไป ปล่อยให้มีปลาค้อหลงเหลืออยู่พอสืบเผ่าพันธุ์ต่อไป

บริเวณที่พบในอ่างเก็บน้ำเขื่อนแก่งกระจาน : จะพบปลาค้อบริเวณต้นห้วยแม่สะเลียง บริเวณเชิงเขาพะเนินทุ่ง ที่ระดับความสูง 800-900 เมตร จากระดับน้ำทะเล

ปลากัด

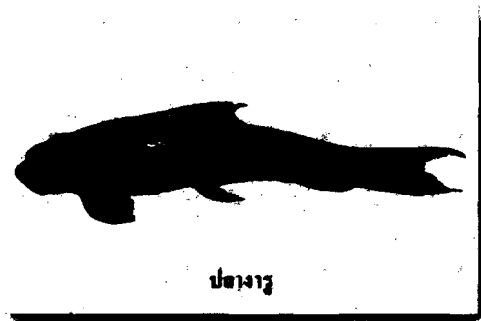
ชื่อไทย : งารัด

ชื่อสามัญ : -

ชื่อวิทยาศาสตร์ : ปลาพื้นบ้าน

ลักษณะ : -

ถิ่นอาศัย : พบบริเวณตั้งแต่บริเวณเขาคอกไม้จนถึงห้วยแม่สะเลียง ในอ่างเก็บน้ำเขื่อนแก่งกระจาน โดยจะอาศัยอยู่ในแหล่งน้ำที่มีลักษณะมีแก่งหินใหญ่น้อย วังน้ำ น้ำนิ่ง

ปลามารู

ชื่อไทย : งารู , มูด

ชื่อสามัญ : STON-LAPPING FISH

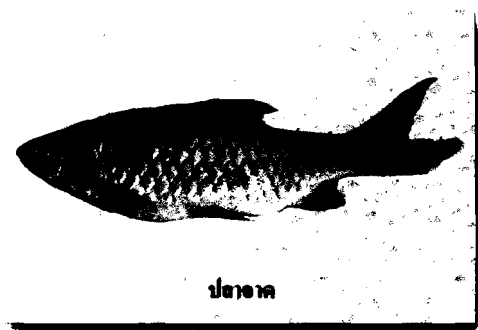
ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Garra parvifilum* Fowler

ลักษณะ : ปลามัน ปลามูด หรือปลาเลียหินไว้ว่าจัดเป็นปลา 1 ใน 4 ชนิดของปลาในสกุล *Garra* ที่พบในลำธารบนภูเขา แถบตามลำตัวมีสีดำตั้งแต่หัวจรดฐานครีบกาง ส่วนท้องมีสีขาวขำ และที่ต่างจากปลาในสกุลเดียวกัน

อย่างชัดเจนคือมีหนวดที่ขากรรไกรบน สั้นกว่าเส้นผ่านศูนย์กลางลูกตา และมีความยาวของขอบหางยาวกว่าความยาวหัว

ถิ่นอาศัย : อาศัยอยู่ทั่วไปตามลำธารบนภูเขาที่มีกระแสไหลเชี่ยว น้ำใส ความลึกไม่เกิน 1 เมตร มีปริมาณออกซิเจนละลายน้ำสูง (8.1-10.2 มิลลิกรัม/ลิตร) พื้นที่องน้ำเป็นกรวดหิน อาศัยการทรงตัวโดยใช้ปากดูดติดกับก้อนหิน การแพร่กระจายของปลา มันจะพบมากในเขตลำห้วยบนภูเขาสูง พบค่อนข้างน้อยพบบริเวณตั้งแต่ ห้วยแม่สะเลียง จนถึงป่าต้นน้ำเพชรบุรี โดยจะอาศัยอยู่ในแหล่งน้ำที่มีลักษณะมีแก่งหินใหญ่น้อย วังน้ำ น้ำนิ่ง

อาหาร : อาหารและนิสัยการกินอาหาร จากการตรวจสอบกระเพาะอาหารของปลา มัน พบว่าในกระเพาะอาหารจะประกอบไปด้วยเศษตะไคร่น้ำสีเขียวทั้งหมด ปลา มันจะหากินบริเวณพื้นที่องน้ำบนก้อนหินที่มีตะไคร่น้ำขึ้น โดยใช้ปากยึดติดกับก้อนหินเพื่อกินอาหาร

ชื่อไทย : ปลาจาด

ชื่อสามัญ : -

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Poropuntius bantamensis*

ลักษณะโดยทั่วไป : เป็นปลา มีเกล็ดขนาดกลาง เมื่อโตเต็มที่มีความยาวลำตัว 20-30 เซนติเมตร น้ำหนัก 100-200 กรัม ลำตัวยาวคล้ายคอปี่ โคนทำให้ว่ายน้ำได้อย่างปราดเปรียว สีของลำตัวไม่โดดเด่นออกสีเงินเขียว เงินขาว อาศัยอยู่

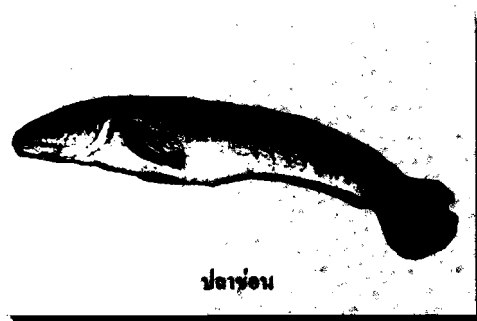
บริเวณต้นน้ำในลำธารและลำห้วยที่ใสสะอาด พื้นที่องน้ำเป็นกรวดทรายหยาบและมีกระแสไหลเชี่ยว กินอาหารพวกปลาเล็กปลาน้อย ลูกกุ้ง แมลงน้ำ

ถิ่นอาศัย : ชอบอาศัยอยู่ในลำธารบนภูเขาที่มีน้ำไหลเย็นหรือในแม่น้ำเท่านั้น ไม่ค่อยพบในน้ำนิ่ง ในบ้านเราพบทางภาคเหนือมาถึงภาคกลางและภาคอีสาน ในต่างประเทศพบในพม่า

อาหาร : กินอาหารในธรรมชาติ เช่น กุ้ง ตัวอ่อนแมลง ไข่เดือน และสัตว์ขนาดเล็กในน้ำ

ขนาด : ที่พบทั่วไปมีความยาวเฉลี่ยประมาณ 15 ซม.

ประโยชน์ : ไม่ค่อยพบบ่อยนัก จึงไม่มีการนำมาบริโภคและไม่ค่อยมีความสำคัญทางเศรษฐกิจ

ชื่อไทย : ช่อน

ชื่อสามัญ : STRIPED SNAKE-HEAD FISH

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Channa striatus*

ลักษณะ : ลำตัวค่อนข้างกลมและเรียวยาวแบนข้างที่บริเวณโคนหางพื้นลำตัวสีน้ำตาลหรือน้ำตาลเทาสลับด้วยลาย พาดเฉียง ข้างลำตัวสีเทาหรือสีดำ แผ่นหลังมีสีคล้ำกว่าข้างลำตัว ใต้ท้องสีขาว หัวมีลักษณะค่อนข้างแบนลาดไปทาง

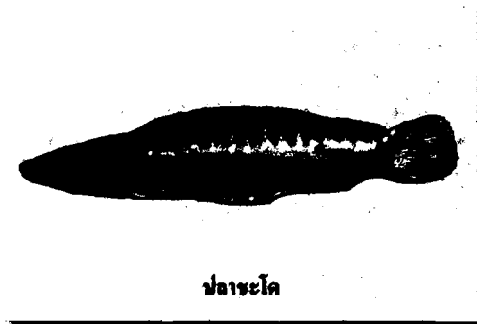
ปาก ปากใหญ่มาก ริมฝีปากล่างยื่นยาวกว่าริมฝีปากบนเล็กน้อย ในปากมีฟันซี่เล็กๆ เรียง เป็นแถวแหลมคม มาก ครีบหลังและครีบกันเป็นแผ่นยาวจรดโคนครีบหาง ปลาช่อนขนาดเล็ก ชาวบ้านเรียกไอ้คอกมีสีน้ำตาลแดง ปกติลูกปลาจะอยู่รวมเป็นฝูงใหญ่และว่ายน้ำลอยคอหากินอยู่ตามริมตลิ่ง พอเริ่มโตขึ้นก็จะกระจัดกระจายกันอยู่

ถิ่นอาศัย : แพร่กระจายตามแหล่งน้ำต่าง ๆ ทั่วประเทศ

อาหาร : เนื้อสัตว์ต่าง ๆ

ขนาด : ความยาวประมาณ 30-50 เซนติเมตร

ประโยชน์ : เป็นปลาเศรษฐกิจที่มีราคาใช้ทำอาหารได้หลายรูปแบบ เช่น ตากแห้ง ปลาจ๋า ปลารมควัน

ชื่อไทย : ชะโด, แมลงภู, อ้ายป้อก

ชื่อสามัญ : GIANT SNAKE-HEAD FISH

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Channa micropeltes*

ลักษณะ : เป็นปลาน้ำจืด ลำตัวกลมยาวเป็นรูปทรงกระบอก รูปร่างคล้ายคลึงกับปลาช่อน เป็นปลาที่มีรูปร่างใหญ่ที่สุดในสกุลนี้ ลูกปลาชะโดเมื่อยังเล็ก ลำตัวมีสีน้ำตาลและแถบสีเหลืองอมส้มพาดตามยาว โดยบริเวณโคนหางมีสีแดงสด

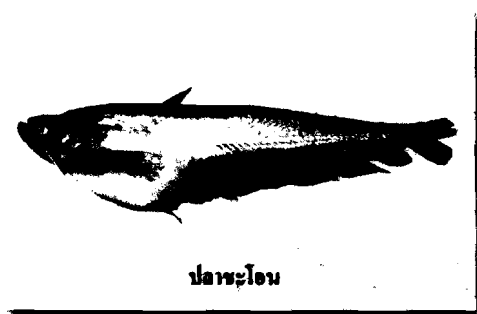
เมื่อโตขึ้นส่วนบนของลำตัวมีสีเขียวอมน้ำเงินเข้มคล้ายสีเปลือกหอยแมลงภู ส่วนท้องสีขาว กึ่งกลางลำตัวมีแถบดำพาดไปตามความยาวของลำตัว ภายในปากมีฟันแหลมคม ครีบหลังและครีบกันยาวจนเกือบถึงโคนหาง ครีบหางมนกลม ปลาชะโดมีอวัยวะพิเศษช่วยในการหายใจโดยไม่ต้องกรองผ่านช่องเหงือกเหมือนปลาช่อน

ถิ่นอาศัย : ในแม่น้ำ และอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ทั่วทุกภาคของประเทศไทย

อาหาร : สัตว์น้ำต่าง ๆ

ขนาด : ความยาวประมาณ 30-50 เซนติเมตร

ประโยชน์ : ปลาเศรษฐกิจสำคัญ เมื่อปลาขนาดเล็กใช้เลี้ยงเป็นปลาสวยงาม โดยมีชื่อเรียกว่า "ปลาตอร์ปิโด" ส่วนปลาที่มีขนาดใหญ่ใช้บริโภคมีรสชาติดีเยี่ยม

ปลาชะโอน

ชื่อไทย : ปลาชะโอน

ชื่อสามัญ : One-spot glass catfish

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Ompok bimaculatus*

ลักษณะทั่วไป : ปลาชะโอนเป็นปลาน้ำจืดไม่มีเกล็ด ลำตัวเรียวยาวแบนข้างคล้ายปลาเนื้ออ่อน ด้านบนของลำตัวสีน้ำตาลเข้ม ส่วนท้องสีขาวแกมน้ำเงินและมีลายจุดประตลอคลำตัว มีจุดดำใหญ่บริเวณด้านข้างเหนือครีบอก หัวแบน

นัยน์ตาเล็กอยู่เหนือมุมปาก ปากสั้นทู่ ขากรรไกรล่างยื่นยาวกว่าขากรรไกรบน สันหลังโค้งตั้งแต่ปลายจนมาถึงหาง ครีบท้องยาวตั้งแต่กลางลำตัวถึงปลายหาง ครีบอกมีเงี่ยงแหลมคมและแข็ง ครีบหลังมีขนาดเล็กอยู่ก่อนไปทางหัว มีหนวคอยู่ 2 คู่ ที่ขากรรไกรบนและล่าง

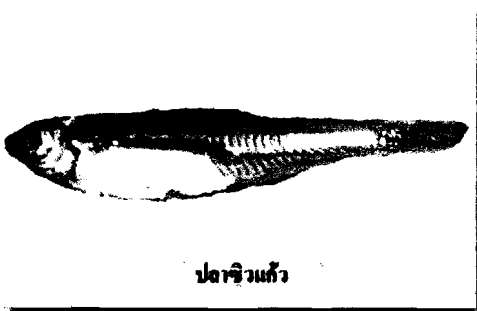
อุปนิสัย : คุร้าย ดิ้นตกใจง่าย ชอบอยู่รวมกันเป็นฝูงบริเวณพื้นน้ำ ชอบขุดคุ้ยทรายหรือก้อนหิน

ขนาด : ความยาวประมาณ 30-50 ซม.

อาหาร : กินลูกกุ้ง ลูกปลา ตัวอ่อนของแมลง

ถิ่นที่อยู่อาศัย : ชอบอาศัยอยู่ในแม่น้ำลำคลองทั่วไปในเขตภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ยังพบในทุกประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ประโยชน์ : เนื้อมีรสชาติดี นิยมนำมาบริโภคและเลี้ยงเป็นปลาสวยงาม

ปลาจิ๋วแก้ว

ชื่อไทย : จิวแก้ว มีชื่อเรียกอื่น ๆ อีกว่า "แก้ว" "แฉบแก้ว" เป็นต้น

ชื่อสามัญ : -

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Clupeichthys aesarnensis*

ลักษณะ : เป็นปลาขนาดเล็ก รูปร่างเพรียวยาว ตัวใส ที่ริมฝีปากมีขากรรไกรเป็นแผ่นแบน และมีเขี้ยวแหลมโค้งขนาดเล็กมาก เกล็ดบางมาก

และหลอดรวงได้ง่าย ครีบกันมี 2 ตอน ตอนท้ายเห็นเป็นดิ่งเล็ก ๆ แยกออกมา ลำตัวใสสีอมเหลืองอ่อน มีแถบสีเงินคาดกลางลำตัว หัวมีสีคล้ำเล็กน้อยออกสีเขียวอ่อน

ถิ่นอาศัย : พบเฉพาะในแม่น้ำโขงและลำน้ำสาขาเท่านั้น นอกจากนี้ยังพบมากที่อ่างเก็บน้ำ อาศัยอยู่เป็นฝูงใหญ่มากบริเวณคิวน้ำและกลางน้ำในแหล่งน้ำนิ่งขนาดใหญ่

อาหาร : กินอาหารโดยได้แก่ แมลง โดยการกระโดดจับขึ้นเหนือน้ำ และแพลงก์ตอนสัตว์

ขนาด : มีขนาดลำตัวประมาณ 4 ซม. ใหญ่สุดพบ 6 ซม.

ประโยชน์ : นิยมใช้บริโภคและเป็นปลาเศรษฐกิจในท้องถิ่นภาคอีสาน โดยนำมาปรุงเป็นอาหารได้หลายชนิด เช่น ทำน้ำปลา ปลาแห้ง ปลาเจ่า เป็นต้น และได้ถูกส่งไปปล่อยในอ่างเก็บน้ำของมาเลเซีย และอินโดนีเซียจนกลายเป็นปลาเศรษฐกิจของท้องถิ่นด้วย

ปลาจิวกวาย

ชื่อไทย : จิวควาย , จิวควายข้างเงิน

ชื่อสามัญ : SILVER RASBORA

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Rasbora argyrotaenia*

ลักษณะ : ปลาจิวกวาย เป็นปลาน้ำจืดขนาดเล็ก ลำตัวเรียวยาวและแบนข้างเล็กน้อย บริเวณหลังมีสีน้ำตาลอมเขียว ด้านข้างลำตัวและใต้ท้องมีสีขาวเงินอมเหลือง และลำตัวมีแถบสีเงินและสีเหลืองสลับตามความยาวลำตัว

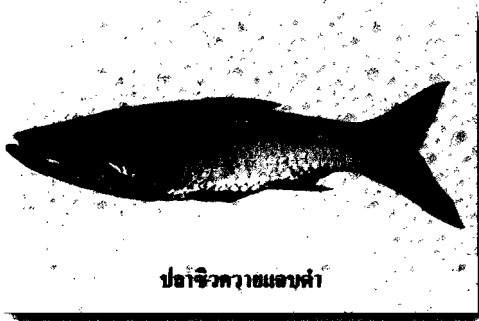
ตั้งแต่ส่วนหัวจรดโคนหาง นัยน์ตากลมโต ปากกว้าง ครีบหางยาวมีสีส้มแดงเป็นแถบเว้าลึกปลายครีบหางมีแถบสีดำ

ถิ่นอาศัย : พบเห็นทั่วไปทั้งในแหล่งน้ำนิ่งและน้ำไหล แพร่กระจายทั่วยุทธภาคของประเทศไทย

อาหาร : กินลูกน้ำ ตัวอ่อนของแมลง และแมลงน้ำ รวมทั้งแมลงที่บินอยู่ตามคิวน้ำ

ขนาด : ความยาวประมาณ 5-17 เซนติเมตร

ประโยชน์ : ใช้เป็นอาหารและเลี้ยงเป็นปลาสวยงาม

ปลาฉิวควายแถบดำ

ประโยชน์ : บริโภคโดยปรุงสุก และทำปลาร้า

ชื่อไทย : ฉิวควายแถบดำ

ชื่อสามัญ : -

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Rasbora sumatrang*

ลักษณะ : ลำตัวเรียว หัวและปากเล็ก เกills ใหญ่ หัวและลำตัวสีน้ำตาลอ่อนอมสีทอง มีแถบสีดำพาดยาวไปถึงโคนหาง ครีบสีเหลืองใส

ถิ่นอาศัย : ลำธารในป่าและหนองบึง

อาหาร : กินแมลงและแพลงก์ตอน

ปลาฉิวหนวดยาว

ตัวมีสีน้ำตาลอ่อนหรือเหลืองทอง มีแถบสีคล้ำพาดขวางลำตัวตามยาวตั้งแต่หลังช่องเหงือกถึงโคนหาง ครีบใส อาศัยอยู่เป็นฝูงใหญ่ ชอบว่ายขึ้นผิวน้ำ

ถิ่นอาศัย : พบในแหล่งน้ำนิ่งทั่วไป และแม่น้ำทั่วทุกภาค ยกเว้นแม่น้ำสาละวิน

อาหาร : กินแมลงและแพลงก์ตอน

ขนาด : บริโภคโดยปรุงสุก และทำปลาร้า

ชื่อไทย : ฉิวหนวดยาว

ชื่อสามัญ : -

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Esomus metallicus*

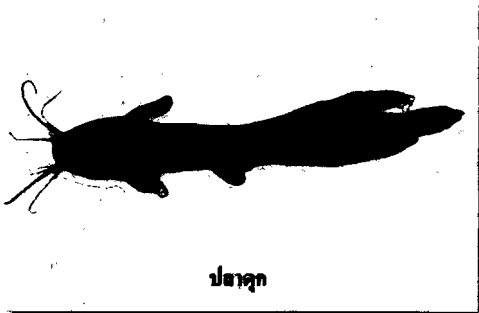
ลักษณะ : เป็นปลาชิวขนาดกลาง มีรูปร่างเป็นทรงกระบอก แบนข้างเล็กน้อย ปากกว้าง มีหนวด 2 คู่ คู่ที่อยู่บนขากรรไกรยาวถึงโคนหาง ครีบออกใหญ่คล้ายปีก เกills ใหญ่ ครีบหลังค่อนข้างยาวไปทางด้านท้าย ครีบหางเว้าลึก หางค่อนข้างเรียว

ชื่อไทย : คูก

ชื่อสามัญ : BATRACHIAN WALKING CATFISH

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Clarias batrachus*

ลักษณะ : ปากคูกมีลักษณะที่สำคัญคือ กระดุกท้ายทอยเป็นรูปสามเหลี่ยมยื่นยาวออกไปทาง

ปลาคูก

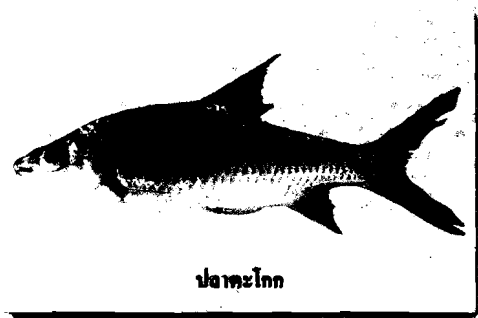
ด้านหลัง ลำตัวไม่มีเกล็ด ปากแบบกว้างและอยู่ต่ำ มีหนวดยาว 4 คู่ ครีบหลังอยู่ค่อนข้างชิดกับท้ายทอย ส่วนหัวแบนราบ ด้านบนหัวไม่ขรุขระและแบนข้างไปทางด้านท้ายของลำตัว ครีบหลัง ครีบกัน ครีบหาง แยกกันชัดเจน ครีบท้องเล็ก ครีบหางเล็กปลายมน ตัวมีสีคล้ำอมเขียวมะกอก มีสีน้ำตาลอมแดงในปลาขนาดเล็ก บางตัวมีจุดเล็ก ๆ สีขาวเป็นแถวตามแนวตั้งบนลำตัว ด้านท้องสีจาง ครีบมีสีเช่นเดียวกับลำตัว

ถิ่นอาศัย : อาศัยอยู่ตามแหล่งน้ำตาม คู หนอง บึง ซึ่งเป็นน้ำนิ่ง พบทั่วไปทุกภาค

อาหาร : สัตว์ทั้งที่มีชีวิตและซากของสัตว์

ขนาด : ความยาวลำตัวประมาณ 10-40 เซนติเมตร

ประโยชน์ : เป็นปลาเศรษฐกิจใช้เป็นอาหาร

ชื่อไทย : ตะโกก, โจอ

ชื่อสามัญ : SOLDIER RIVER BARB

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Cyclocheilichthys enoplos*

ลักษณะ : เป็นปลาน้ำจืดประเภทมีเกล็ดอยู่ในวงศ์ปลาตะเพียนรูปร่างเพรียวยาว ลำตัวด้านข้างแบนหัวเล็กแหลม ปากเล็กจะอยู่คล้อยมาได้จะงอยปาก มีหนวด 2 คู่ หรือ 4 เส้น บริเวณแก้มมีตุ่มเม็ดเล็ก ๆ เรียงเป็นแถว แต่ละ

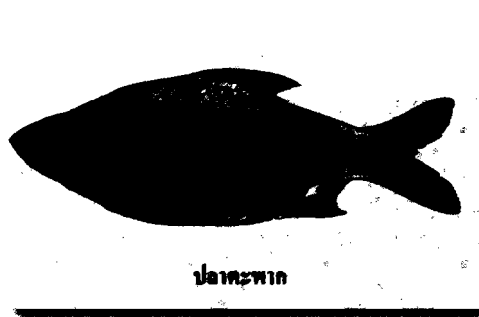
แถวขนานกันดูเหมือนเส้นขนาน ตุ่มเหล่านี้เป็นอวัยวะรับความรู้สึก เกล็ดมีขนาดค่อนข้างใหญ่ เส้นข้างตัวสมบูรณ์ ปลายของท่อเส้นข้างตัวแยกออกเป็นสองแฉกหรือสามแฉก ครีบหางแยกเป็นสองแฉกเว้าลึก ลำตัวสีขาวเงินแกมสีน้ำเงิน ครีบต่างๆ สีเทาจาง

ถิ่นอาศัย : ในบริเวณที่ลุ่มภาคกลาง แม่น้ำเจ้าพระยา พบตั้งแต่กรุงเทพฯ เรื่อยขึ้นไปถึงปากน้ำโพมีชุกชุมในบึงบอระเพ็ด แม่น้ำแม่กลองแถบจังหวัดกาญจนบุรี เขื่อนสิรินธรทางภาคอีสานเรียกว่าปลาโจก จับได้มากในแม่น้ำโขงที่หนองคาย นครพนมและอุบลราชธานี

อาหาร : หากินตามพื้นดิน กินพวกตัวอ่อนของหนอนและหอยน้ำจืด

ขนาด : พบทั่วไปยาว 30-40 เซนติเมตร แต่ขนาดใหญ่ที่สุดเท่าที่เคยพบ มีความยาวถึง 80 เซนติเมตร

ประโยชน์ : เนื้อมีรสดี ราคาแพง นิยมนำมาทำเป็นอาหารประเภทต้มยำ

ชื่อไทย : ตะพาก, ปีก

ชื่อสามัญ : GOLDEN BELLY BARB

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Puntius daruphani*

ลักษณะ : มีรูปร่างคล้ายปลาตะเพียนขาวและอยู่ในสกุลเดียวกัน โดยทั่วไปจะมีลำตัวสีเหลืองทอง บริเวณส่วนหลังจะมีสีเข้มเป็นสีน้ำเงินอมเขียว ครีบหลังและครีบท้องสีส้มแกมเขียว ครีบท้องสีส้มหรือสีเหลือง วิธีการในการสืบพันธุ์วางไข่

ของปลาชนิดนี้เป็นที่รำลึกกันมากที่จังหวัดตากในเขตอำเภออุ้มผาง คือ เมื่อถึงฤดูผสมพันธุ์ ซึ่งตรงราวเดือนตุลาคมถึงธันวาคม ปลาตะพากทั้งตัวผู้และตัวเมียจะเวียนว่ายเคล้าเคลียรวมกันเป็นฝูงใหญ่นับเป็นจำนวนพัน จำนวนหมื่น ในขณะที่ผสมพันธุ์ปลาทุกตัวจะรวมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อนและเบียดเสียดคึกคักกันจนตัวที่อยู่ด้านบน ตัวจะลอยอยู่ผิวน้ำ อากาการเช่นนี้ชาวบ้านเรียกว่า "ปลากอง" คือปลามารวมกองกันอยู่ในบริเวณเดียวกัน

ถิ่นอาศัย : อยู่ตามแหล่งน้ำไหลที่มีกระแสน้ำเชี่ยว ในบริเวณมีระดับน้ำลึกประมาณ 2-3 เมตร มีพื้นที่เป็นกรวดทราย หรือดินปนทราย

อาหาร : กินพืชน้ำ แผลงและตัวอ่อนของแมลงคือหนอน

ขนาด : ความยาวประมาณ 20-30 เซนติเมตร ขนาดใหญ่ที่สุดมีความยาวถึง 40 เซนติเมตร

ประโยชน์ : เนื้อมีรสชาติดี ใช้ปรุงอาหารและเลี้ยงเป็นปลาสวยงาม

ชื่อไทย : ตะเพียนขาว, ตะเพียน

ชื่อสามัญ : COMMON SILVER BARB

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Puntius gonionotus*

ลักษณะ : เป็นปลาน้ำจืดอยู่บ้านคูเมือง เป็นที่รู้จักดีตั้งแต่สมัยสุโขทัย ลักษณะ ลำตัวอ้วนป้อม หัวเล็กเกล็ดใหญ่ ปากเล็ก ลักษณะที่แตกต่างจากพวกเดียวกันคือมีก้านครีบอกอ่อนของครีบก้น

อยู่ 6 ก้าน ส่วนชนิดอื่นมี 5 ก้าน สีของลำตัวเป็นสีเขียวอมฟ้า ด้านหลังสีน้ำตาลปนเทา ท้องสีขาว เป็นปลาที่ปราดเปรียวว่ายน้ำรวดเร็วกระโดดได้สูงมาก

ถิ่นอาศัย : พบตามแหล่งน้ำไหล และน้ำนิ่งทั้งในภาคกลาง ภาคเหนือและภาคอีสาน

อาหาร : กินพืช เมล็ดพืชตระกูลหญ้าโดยเฉพาะข้าว สาหร่าย ตะไคร่น้ำ ซากสัตว์และพืชที่เน่าเปื่อย แผลงค้ตอง ไรน้ำ

ขนาด : มีความยาวประมาณ 8-36 เซนติเมตร

ประโยชน์ : เป็นปลาเศรษฐกิจที่กรมประมงส่งเสริมให้เลี้ยง เนื้อใช้ประกอบอาหารได้หลายชนิด เช่น ปลาร้า ปลาเจ่า ปลารมควันและใส่เกลือตากแห้ง

ชื่อไทย : ตะเพียนทอง

ชื่อสามัญ : RED-TAIL TINFOIL BARB

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Puntius altus*

ลักษณะ : เป็นปลาน้ำจืดขนาดกลางมีความยาวประมาณ 3-8 นิ้ว สีสันสวยงาม ลำตัวป้อมแบนข้าง พื้นลำตัวมีสีเงินหรือทอง หัวและปากค่อนข้างเล็ก มีหนวด 2 คู่อยู่ที่ขากรรไกรบนและล่าง ครีบหลังสูงมีสีเทาและส่วนยอดของ

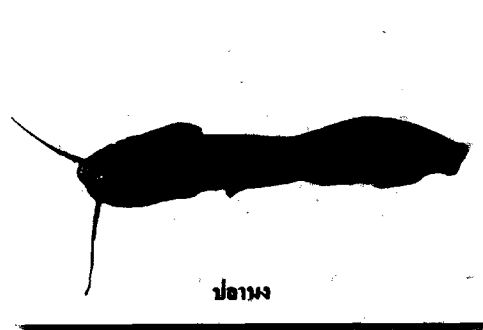
ครีบลีดำ ครีบหางยาวเป็นแฉกเว้าลึกเป็นสี่เหลี่ยม ขอบหางเป็นสี่เหลี่ยมจาง ๆ ครีบท้องและครีบก้นเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า

ถิ่นอาศัย : มีอยู่ทั่วไปในน่านน้ำจืด และบางทีก็เข้าไปอาศัยอยู่ในลำคลอง หนองและบึงต่าง ๆ และมีชุกชุมมากในภาคกลาง

อาหาร : กินพืชน้ำและสาหร่ายขนาดเล็ก

ขนาด : ความยาวประมาณ 8-20 เซนติเมตร

ประโยชน์ : เลี้ยงเป็นปลาสวยงาม แลนำมาปรุงเป็นอาหารได้

ชื่อไทย : นง

ชื่อสามัญ : -

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Pterocryptis berdmorei*

ลักษณะ :

ถิ่นอาศัย : บริเวณที่พบตั้งแต่ห้วยแม่สะเลียงขึ้นไปจนถึงป่าต้นน้ำเพชรบุรี และแม่น้ำปราณบุรีตามลำห้วยสาขา โดยอาศัยอยู่บริเวณที่เป็นลำห้วยต้นน้ำ น้ำไหลไม่แรง

ขนาด : ประมาณ 10-30 ซม.

ประโยชน์ : ไม่นิยมนำมาบริโภค

ชื่อไทย : นวลจันทร์น้ำจืด

ชื่อสามัญ : SMALL SCALE MUD CARP

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Cirrhina microlepis*

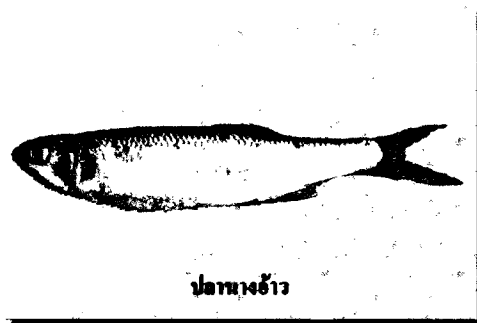
ลักษณะ : อยู่ในวงศ์ปลาตะเพียน มีรูปร่างเพรียวบาง ลำตัวค่อนข้างกลม ปากเล็ก สีของลำตัวมีตั้งแต่ สีส้มปนเทา จนถึงน้ำตาลปนสีขาวยเงิน ท้องสีขาว ครีบหลัง ครีบหางเป็นสีน้ำตาลปนเทา

ถิ่นอาศัย : อยู่ตามแม่น้ำใหญ่ เช่น แม่น้ำเจ้าพระยาตั้งแต่อยุธยาขึ้นไปถึงนครสวรรค์ จนถึงบึงบอระเพ็ดทางภาคอีสานพบมากในลำน้ำโขง ชาวประมงบริเวณริมโขงแถบจังหวัดอุบลราชธานีเรียกปลาตัวนี้ว่า "ปลานกเขา" ส่วนชื่อ "นวลจันทร์" หรือ "นวลจันทร์น้ำจืด" เป็นชื่อเรียกที่ใช้เรียกกันในภาคกลาง

อาหาร : เป็นปลาที่กินอาหารไม่เลือก กินได้ทั้งพืช กุ้ง แมลงและตัวอ่อนของแมลง

ขนาด : ความยาวประมาณ 20-30 เซนติเมตร

ประโยชน์ : เนื้อมีรสอร่อย

ชื่อไทย : นางอ้ว

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Raiamas guttatus*

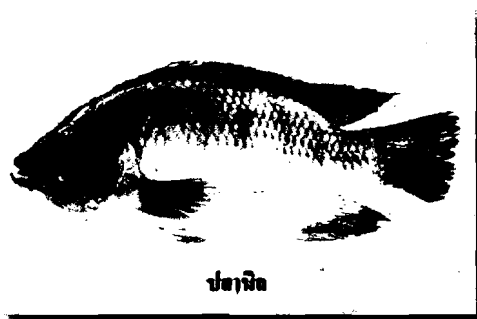
ขนาด : ประมาณ 25 ซม. พบใหญ่ที่สุดถึง 35 ซม.

จับด้วย : เบ็ด ข่ายลอย อวนลาก

ลักษณะ : มีรูปร่างยาวทรงกระบอก ส่วนหัวจะมีจะงอยปากแหลม ปากกว้างมาก ไม่มีหนวด ตาค่อนข้างเล็ก รูปร่างโดยทั่วไปคล้าย

ปลาแซลมอนของต่างประเทศ ครีบออกเล็ก ในตัวผู้ครีบท้องและครีบหลังใหญ่ ครีบหางเว้าลึก เกือบเล็ก ในฤดูผสมพันธุ์ตัวผู้จะมีตุ่มแข็งใสขึ้นทั่วข้างแก้ม คาง และสีตัวเปลี่ยนเป็นสีชมพูอมส้ม สีปกติเป็นสีเงินวาวทั้งตัว และมีประสีน้ำเงินคล้ำที่ลำตัวด้านข้าง ครีบหลังสีเหลืองอ่อนมีแต้มคล้ำ ครีบหางมีแถบดำใกล้ขอบบนและขอบล่าง

มีการกระจายพันธุ์กว้างมากตั้งแต่แม่น้ำสาละวิน ภาคใต้ ภาคกลางและเหนือ จนถึงแม่น้ำโขง
บริเวณโดยประชิดเป็นส่วนมาก

ปลาหมอ

ชื่อไทย : หมู

ชื่อสามัญ : NILE TILAPIA

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Tilapia nilotica*

ลักษณะ : เป็นรูปร่างคล้ายปลาทอมเทศแตกต่างกัน
ที่ปลานิลมีลายสีดำและจุดสีขาวสลับกันไป
บริเวณครีบหลัง ครีบกันและลำตัวมีสีเขียวปน
น้ำตาลมีลายดำพาดขวางตามลำตัว

ถิ่นอาศัย : ปลานิลเข้าสู่ประเทศไทยครั้งแรกโดยเจ้าชายอาทิสโศ มกุฎราชกุมารแห่งประเทศญีปุ่น
ได้ทรงจัดส่งเข้ามาทูลเกล้าถวายต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2508 จำนวน
50 ตัว ครั้งนั้นได้ทรงโปรดเกล้าให้ทดลองเลี้ยงปลานิลในบ่อที่สวนจิตรลดา ปลานิลได้เจริญเติบโต
และแพร่ขยายพันธุ์ได้เป็นอย่างดี ต่อมาจึงได้พระราชทานชื่อว่า "ปลานิล" และพระราชทานพันธุ์และ
แจกจ่ายแก่พสกนิกรและปล่อยลงไว้ตามแหล่งน้ำต่าง ๆ ตามที่เห็นว่าเหมาะสม

อาหาร : กินได้ทุกชนิด เช่น ไรน้ำ ตะไคร่น้ำ ตัวอ่อนของแมลงและสัตว์น้ำเล็ก ๆ

ขนาด : ความยาวประมาณ 10-30 เซนติเมตร

ประโยชน์ : แพร่ขยายพันธุ์ง่ายเนื้ออร่อย

ปลาบึก

ชื่อไทย : บึก, ไตรราช

ชื่อสามัญ : MEKONG GIANT CATFISH

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Pangasianodon gigas*

ลักษณะ : จัดเป็นปลาน้ำจืดที่ไม่มีเกล็ดที่มี
ขนาดใหญ่ ลำตัวมีลักษณะยาวและแบน
ด้านข้าง ส่วนหัวค่อนข้างใหญ่ ตามีขนาดเล็กไม่มี
มีฟัน มีหนวดสั้นๆ ที่ขากรรไกรบน 1 คู่ซ่อนอยู่

ในร่องตรงเลขมุมปาก ในขณะที่มีชีวิตสีลำตัวจะเป็นสีเทาออกแดงทางด้านหลัง ค่อยๆ กลายเป็นสีเทา
แกมฟ้าทางด้านข้าง และสีขาวทางด้านใต้ท้อง มีจุดดำจุดหนึ่งทางด้านข้างตรงตำแหน่งปลายสุดของครีบหู
และจุดดำอีกสามจุดบนครีบหาง ครีบทุกครีบสีเทาจางๆ

ถิ่นอาศัย : แม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำแหล่งเดียวในโลกที่เป็นถิ่นอาศัยของปลาบึก

อาหาร : กินตะไคร่น้ำ ลูกปลาวัยอ่อน กินไรน้ำ ตัวอ่อนแมลงและกินลูกปลาขนาดเล็ก

ขนาด : ขนาดใหญ่ที่สุดมีความยาว 2.5 เมตร มีรายงานบางแห่ง บันทึกไว้ว่ามีความยาวถึง 3.0 เมตร

ประโยชน์ : เนื้อปลามีรสดีและราคาแพงมาก

ชื่อไทย : บูกาก

ชื่อสามัญ :-

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Glossogobius giuri*

ลักษณะ : ลักษณะคล้ายปลานูทรายแต่ส่วนหัวแหลมกว่า ปากกว้าง ตาโต ข้างแก้มมีแถวของเส้นข้างตัวตามแนวยาวหลายแถว ช่องเปิดเหงือกกว้างมาก เริ่มตั้งแต่บริเวณตรงกับข้างแก้ม เกล็ดใหญ่มีขอบเรียบ ครีบท้องเชื่อม

ติดกันเป็นรูปถ้วย ครีบหลังแบ่งออกเป็น 2 ตอนอยู่ห่างกัน ครีบหางค่อนข้างแหลม ตัวมีสีน้ำตาลอ่อนด้านบนสีคล้ำ มีแถบขนาดใหญ่สีคล้ำ 4-5 แถบบนด้านข้างลำตัว ขอบเกล็ดมีสีคล้ำจึงดูเหมือนลายร่างแห ครีบไซมีแถบสีคล้ำ 2-3 แถบตามแนวยาว ครีบหางมีบั้งตามแนวตั้ง ครีบอื่นสีจาง

ถิ่นอาศัย : อาศัยอยู่ในแม่น้ำตอนล่างบริเวณพื้นที่โคลนและทรายที่มีพืชขึ้นที่ฝั่งหนาแน่น แต่ก็พบว่ายขึ้นไปตอนกลางหรือสูงกว่านั้น พบในแม่น้ำทุกภาค รวมถึงในทะเลสาบ

ขนาด : ประมาณ 15-20 ซม. พบใหญ่สุดถึง 30 ซม.

ประโยชน์ : บริโภคโดยปรุงสดหรือทำปลาแห้ง

ชื่อไทย : นูทราย

ชื่อสามัญ : MARBLED SLEEPY GOBY,
SAND GOBY

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Oxyeleotris marmoratus*

ลักษณะ : ปลานูทราย มีลักษณะลำตัวกลมยาว ความลึกลำตัวประมาณ 1 ใน 3.5 ของความยาวมาตรฐานลำตัว ส่วนหัวยาวเป็น 1 ใน 2.8 ของความยาวมาตรฐานของลำตัว หัวค่อนข้างโต

และด้านบนของหัวแบนราบ หัวมีจุดสีดำประปราย ปากกว้างใหญ่เปิด ทางด้านบนตอนมุมปากเฉียง

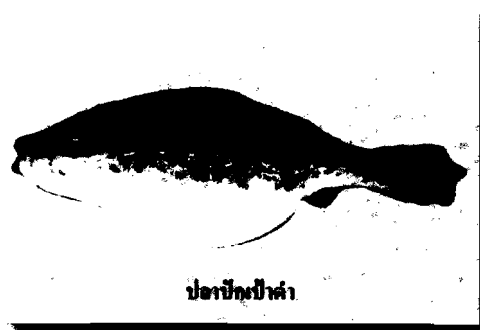
ลงและยาวถึงระดับกึ่งกลางตา ขากรรไกรล่างยื่นยาวกว่าขากรรไกรบน ทั้งขากรรไกรบนและล่างมีฟันแหลมซี่เล็กๆ ลักษณะฟันเป็นฟันแถวเดียว ลูกตาลักษณะ โปนกลมอยู่บนหัวถัดจากกริมฝีปากบนเล็กน้อย รูมูกคู่หน้าเป็นหลอดยื่นขึ้นมาอยู่ติดกับร่องที่แบ่งจงอยปากกับกริมฝีปากบน ครีบหูและครีบบางมีลักษณะกลมมนใหญ่ มีลวดลายดำและสลับขาว มีก้านอ่อนอยู่ 15-16 ก้าน ครีบหลัง 2 ครีบ ครีบก้น 2 ครีบ ครีบท้องหรือครีบอกอยู่แนวเดียวกับครีบหูและมีก้านครีบอกอ่อน 5 ก้าน

ถิ่นอาศัย : พบแพร่กระจายอยู่ในแม่น้ำ ลำคลอง บึง ทั่วทุกภาคของประเทศไทย

อาหาร : กินลูกกุ้ง ลูกปลาและหอย เป็นปลาที่กินจุ สามารถกินอาหารหนักเท่ากับน้ำหนักของมันต่อวันและทุก ๆ วัน

ขนาด : พบทั่วไปความยาว 20-30 เซนติเมตร แต่ขนาดใหญ่ที่สุดมีความยาวถึง 60 เซนติเมตร จัดว่าเป็นปลาน้ำจืดที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก

ประโยชน์ : เนื้อของมันนุ่ม รสดี เป็นปลาที่มีก้างน้อย แต่คนไทยไม่นิยมกินเพราะรังเกียจผิวหนัง ซึ่งมีลักษณะคล้ายหนังงูและมีความเชื่อเกี่ยวกับนิทานปรัมปราว่าเป็นปลาซึ่งกลายร่างมาจากคนส่วน คนจีนนิยมรับประทานเพราะเชื่อว่าให้พลังทางเพศ

ชื่อไทย : ปลาปักเป้าดำ

ชื่อสามัญ : -

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Monotreta leiurus*

ลักษณะ : รูปร่างกลมป้อม หัวท้ายเรียว ปากเล็ก ตาโต ด้านหลังและด้านท้องมีผิวหนังเป็นหนามเล็กละเอียด ด้านท้องนิ่มขยายตัวได้มาก ครีบหลังเล็กเช่นเดียวกับครีบก้น ลำตัวมีสีเขียวอมเทาคล้ำหรือสีน้ำตาลเข้ม มีดวงหรือลายดำ

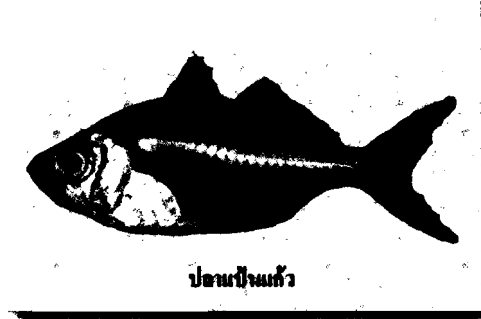
ประทั่วตัว ในปลาบางตัวอาจมีสีจางที่ด้านท้อง ตาแดง ครีบท้อง

ถิ่นอาศัย : อาศัยอยู่ในแหล่งน้ำนิ่งและแม่น้ำ

อาหาร : กินหอย กุ้ง ปู โดยใช้ปากคมขบกัดได้ดี

ขนาด : ประมาณ 6-8 ซม. ใหญ่ที่สุดถึง 13 ซม.

ประโยชน์ : ไม่แนะนำให้บริโภคปลาชนิดนี้

ปลาปิ่นแก้ว

ชื่อไทย : ปิ่นแก้ว, กระจก

ชื่อสามัญ : SIAMESE GLASSFISH

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Chanda siamensis*

ลักษณะ : ขนาดเล็ก ตัวใสหรือสีขาวคล้ายสีข้าวเม่า มีครีบหลัง 2 อัน ครีบหลังอันแรก มีก้านครีบแข็งเป็นหนามแหลมอยู่ 7 ก้าน ครีบหลังอันที่สองมีเฉพาะก้านครีบฝอย ครีบกันมีก้านครีบที่เป็นหนามแหลมอยู่ 3 ก้าน มีเกล็ด

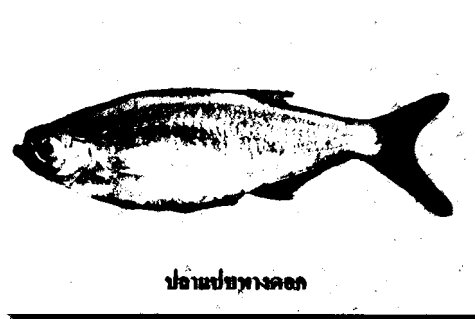
กลมบางใสและหลุดง่าย ลักษณะเนื้อโปร่งใสจนมองเห็นอวัยวะภายใน ตามลำตัวมีจุดสีดำอยู่ทั่วไป อยู่รวมกันเป็นฝูง รักสงบไม่รบกวนปลาอื่น

ถิ่นอาศัย : มีอยู่ทั่วไปตามแม่น้ำลำคลองพบมากที่บริเวณลุ่มแม่น้ำแม่กลอง ชาวบ้านในแถบกาญจนบุรีและราชบุรีเรียกปลาปิ่น แต่ชาวบ้านแถบแม่น้ำเจ้าพระยาและบึงบอระเพ็ดเรียกว่าปลาข้าวเม่า ส่วนชื่อปลากระจกเป็นชื่อที่เรียกกันในหมู่พ่อค้าส่งปลาไปจำหน่ายต่างประเทศ

อาหาร : กินจุลินทรีย์และตัวอ่อนของแมลงน้ำ

ขนาด : ความยาวประมาณ 3-6 เซนติเมตร

ประโยชน์ : นำมาเลี้ยงเป็นปลาสวยงาม

ปลาป๋ยหางดอก

ชื่อไทย : เปบหางดอก

ชื่อสามัญ : -

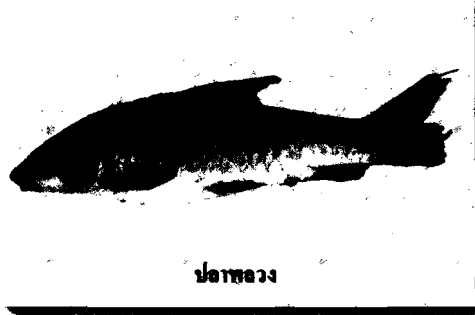
ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Paralaubuca maculicauda*

ถิ่นอาศัย : ชอบอยู่ในแหล่งน้ำไหล พบในแม่น้ำลำคลอง ในภาคกลาง เช่น แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำแม่กลอง

อาหาร : กินแมลงและตัวอ่อนของแมลงตามผิวน้ำ

ขนาด : ความยาวประมาณ 7-15 เซนติเมตร

ประโยชน์ : ใช้บริโภคเป็นอาหารได้

ชื่อไทย : พลวง

ชื่อสามัญ : -

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Neolissocheilus stracheyi*

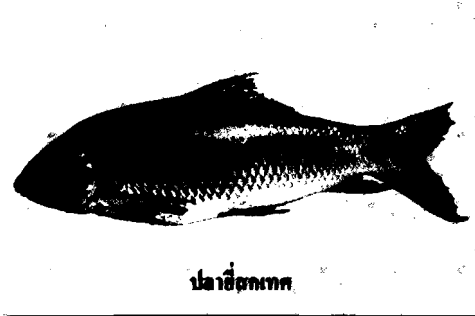
ลักษณะ : มีขนาดลำตัวยาวด้านข้างแบน มีเกล็ดขนาดใหญ่ หัวเล็ก กระโถงหลังค่อนข้างสูง ครีบหูมีขนาดเล็ก ครีบท้องและครีบกันมีขนาดใกล้เคียงกัน ลำตัวมีสีน้ำตาลปนเขียว ชอบอยู่รวมกันเป็นฝูง ๆ ละ 10 - 20 ตัว

ถิ่นอาศัย : อาศัยอยู่เป็นฝูงใหญ่นับ 100 ตัวขึ้นไป ตามแม่น้ำขนาดใหญ่ที่มีน้ำใสสะอาด เช่น บริเวณแหล่งน้ำเชิงภูเขา หรือตามลำธารน้ำตกต่าง ๆ ทั่วประเทศ

อาหาร : อาหารได้แก่ เมล็ดพืชต่าง ๆ

ประโยชน์ : เป็นปลาใหญ่ที่มักไม่มีใครนำมารับประทาน เนื่องจากทานไปแล้วเกิดอาการมีลมจืด จึงเชื่อว่าเป็นปลาเจ้า แต่ความจริงแล้ว ปลาชนิดนี้ได้สะสมพิษจากเมล็ดพืชที่รับประทานเข้าไปในร่างกาย เช่นเดียวกับกรณีของปลาบ้า มีการรวบรวมลูกปลาจากธรรมชาติเพื่อขายส่งเป็นปลาสวยงาม

ขนาด : มีขนาดความยาวประมาณ 15 - 20 เซนติเมตร

ชื่อไทย : ชุกเทศ

ชื่อสามัญ : ROHU

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Labeo rohita*

ลักษณะ : ปลาชุกเทศมีลักษณะเด่นคือ สีของลำตัวเป็นสีเหลืองนวล ลำตัวค่อนข้างกลมและยาว บริเวณด้านข้างมีแถบสีดำข้างละ 7 แถบ พาดไปตามความยาวของลำตัว ไล่ตามตัวเหล่านี้จะปรากฏในลูกปลาที่มีขนาด 3-50 นิ้ว

บริเวณหัวมีสีเหลืองแกมเขียว ริมปากบนมีหนวดสั้น ๆ 1 คู่ มีฟันที่คอหอยเพียงแถวเดียว จำนวน 4 ซี่ เวลากินอาหารทำปากยึดหุดได้ เข้มมานตามเป็นสีแดงเรื่อ ๆ ครีบหลัง ครีบหู ครีบท้อง ครีบกัน มีสีชมพูแทรกอยู่กับพื้นครีบ ซึ่งเป็นสีเทาอ่อน หางค่อนข้างใหญ่และเว้าลึก ปลาชุกเทศเป็นปลาขนาดใหญ่ชนิดหนึ่งในจำนวนปลาน้ำจืดด้วยกัน

ลักษณะของปลาตัวผู้

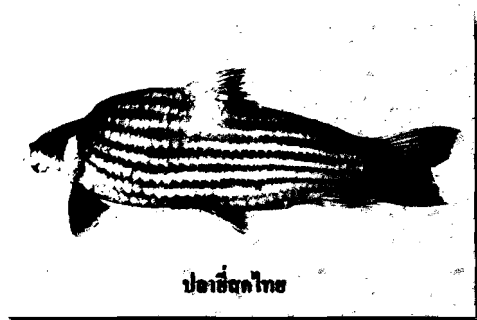
1. ลำตัวเรียวยาว 2. ขนาดเล็กกว่าปลาตัวเมีย 3. ลักษณะเพศเป็นวงรีเล็ก มีสีชมพูเรื่อ ๆ ในฤดูผสมพันธุ์จะมีน้ำเชื้อสีขาวไหลออกมาเป็นจำนวนมาก 4. มีตุ่มสี (Pearl spot) ที่บริเวณแก้มและข้างตัวมากกว่าตัวเมีย เมื่อเอามือลูบจะสากมือ

ถิ่นอาศัย : แต่เดิมมีถิ่นกำเนิดอยู่ในอินเดีย นักวิชาการประมงของไทยทำการขยายพันธุ์ด้วยวิธีการผสมเทียมได้เป็นครั้งแรก เมื่อปี 2511 ต่อมาได้แพร่ขยายพันธุ์ไปในแหล่งน้ำทั่วประเทศ ชอบอยู่ตามแม่น้ำ ลำธาร และอ่างเก็บน้ำ ซึ่งมีพื้นเป็นกรวดทรายและอุดมสมบูรณ์ด้วยแพลงก์ตอนสีเขียว

อาหาร : กินแพลงก์ตอนและพืชน้ำขนาดเล็ก

ขนาด : ความยาวประมาณ 15-70 เซนติเมตร

ประโยชน์ : เนื้อมีรสอร่อยคล้ายคลึงกับปลาน้ำจืด

ชื่อไทย : ช่อนไทย

ชื่อสามัญ : JULLIEN'S GOLDEN-PRICE
CARP

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Probarbus jullieni*

ลักษณะ : ปลาน้ำจืดชนิดหนึ่งที่สวยที่สุดชนิดหนึ่ง ลำตัวสีทองสด มีแถบสีดำพาดตามยาว 7 แถบ ดาสีแดงสด เคยมีรายงานว่าปลาตัวที่ใหญ่ที่สุดมีลำตัวยาวถึง 1.35 เมตร และมีน้ำหนัก

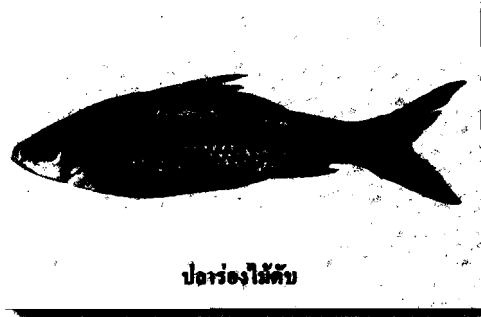
40 กิโลกรัม ลักษณะเด่นเฉพาะของปลาช่อนได้แก่มีฟัน 4 ซี่เรียงกันเป็นแถวเดียวในคอหอย และริมฝีปากบนมีหนวดสั้นๆ 1 คู่

ถิ่นอาศัย : อยู่ตามแม่น้ำที่พื้นเป็นกรวด หินหรือทราย ในฤดูวางไข่จะอยู่รวมกันเป็นฝูงใหญ่ ๆ ฝูงละ 30-40 ตัว บริเวณที่วางไข่อยู่ท้ายเกาะกลางแม่น้ำ ก่อนวางไข่พ่อแม่ปลาจะไล่กันเสียงดัง ชาวบ้านเรียกว่า "ปลาบ่อน" การผสมพันธุ์เรียกว่า ปลาถือกัน ฤดูวางไข่ตกราวเดือนธันวาคมถึงกุมภาพันธ์

อาหาร : กินหอยและตัวอ่อนแมลงน้ำที่อยู่บริเวณพื้นดิน

ขนาด : ใหญ่ที่สุดเท่าที่พบมีความยาว 1 เมตร และมีน้ำหนักถึง 40 กก.

ประโยชน์ : เนื้อมีรสอร่อย ราคาแพง

ชื่อไทย : ร่องไม้ดัด, ข้างลาย

ชื่อสามัญ : WAANDER'S BONY LIPPED BARB

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Osteochilus waandersi*

ลักษณะ : เป็นปลาน้ำจืดขนาดกลาง ลำตัวเรียวยาวและแบนข้าง ครีบเกือบทุกครีบมีสีชมพูหรือแดงสด บริเวณสันหลังมักมีสีม่วงเข้มปนดำ มีแถบสีดำพาดผ่านกึ่งกลางสองข้างลำตัว

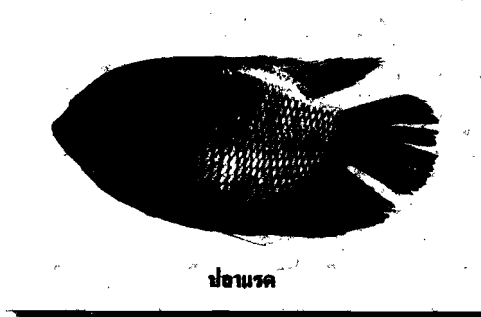
ข้างละแถบ แถบนี้จะไปสิ้นสุดที่ฐานของครีบหาง สีพื้นของลำตัวมีตั้งแต่สีน้ำเงินถึงสีเทา มีน้ำตาลและประกายสีทองแทรกอยู่ประปราย

ถิ่นอาศัย : อยู่ในแม่น้ำ ลำคลองและหนองบึงทั่วไป เช่น ที่บึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ จันทบุรี แม่น้ำปรางค์ จังหวัดประจวบฯ ภาคเหนือพบที่แม่น้ำกก จังหวัดพะเยา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ เขื่อนลำปาว แม่น้ำโขง ภาคใต้พบที่ไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ลำน้ำตาปี จังหวัดนครศรีธรรมราช และแม่น้ำปัตตานี

อาหาร : พืชใต้น้ำ ไรน้ำ และซากพืช ซากสัตว์ที่ทับถมกันอยู่ในน้ำ

ขนาด : ความยาวประมาณ 10-25 เซนติเมตร

ประโยชน์ : นอกจากจะใช้เป็นอาหารแล้ว ยังสามารถเลี้ยงเป็นปลาสวยงามได้ แต่เนื่องจากปลาชนิดนี้มีนิสัยเกรงขอรังควานปลาอื่น จึงไม่มีผู้นิยมเลี้ยงร่วมกับปลาชนิดอื่น ๆ

ชื่อไทย : แรด, เม่น, มั่น

ชื่อสามัญ : GIANT GOURAMI

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Osphronemus goramy*

ลักษณะ : เป็นปลาขนาดใหญ่ที่สุดในวงศ์ปลาหมอ ลำตัวสั้นป้อมและแบนข้าง เกือบมีขนาดใหญ่ หัวเล็กและป้าน ปากเฉียงขึ้นสามารถยืดหดได้ มีฟันแข็งแรง สันลำตัวส่วนที่อยู่ติดกับหัวจะโหนกสูงคล้ายนอแรด ครีบหลังและครีบกัน

ค่อนข้างยาว และมีก้านเป็นหนามแข็ง ครีบท้องมีก้านแข็ง 1 อัน ก้านครีบอ่อน 5 อัน ก้านครีบอ่อนคู่แรกมีลักษณะเป็นเส้นเรียวยาว ลักษณะคล้ายหนวดยาวเลยไปถึงปลายหาง ครีบหางมนกลมมีจุดสีดำที่โคนหางข้างละจุด สีสันของลำตัวจะเปลี่ยนไปตามขนาดและอายุของปลา เมื่อยังเล็กพื้นลำตัวจะเป็น

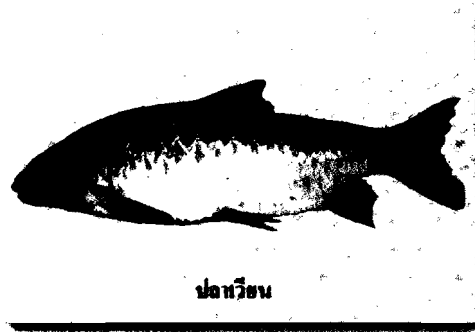
สีม่วงอมเหลืองและมีแถบสีดำข้างและ 8 แถบ พาดขวางลำตัว เมื่อปลาโตขึ้นลำตัวด้านบนจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลปนดำหรือสีเทา ด้านล่างเป็นสีขาวแกมเหลือง ส่วนจุดที่โคนหางจะเลื่อนหายไป มีอวัยวะพิเศษช่วยในการหายใจ สามารถมีชีวิตอยู่บนบกได้นาน ๆ หรือสามารถอาศัยอยู่ในน้ำที่มีออกซิเจนต่ำๆ

ถิ่นอาศัย : ในแม่น้ำและหนองบึงที่มีทางน้ำติดต่อกับแม่น้ำ ภาคกลางพบที่แก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี และในลำน้ำเจ้าพระยาและสาขา ทางปักษ์ใต้เรียกกันว่า ปลาเม่นหรือปลามิน พบในลำน้ำตาปี และสาขา

อาหาร : กินพืชแทบทุกชนิด

ขนาด : ความยาวประมาณ 20-60 เซนติเมตร

ประโยชน์ : เนื้อมีรสดีใช้ปรุงเป็นอาหาร นิยมเลี้ยงเป็นปลาสวยงาม มีความแข็งแรงมาก

ชื่อไทย : เวียน

ชื่อสามัญ : GREATER BROOK CARP

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Tor tambroides*

ลักษณะ : เป็นปลาน้ำจืดที่อยู่ในวงศ์ปลาตะเพียน รูปร่างคล้ายปลาตะเพียน แต่มีสีน้ำตาลคล้ำกว่าลำตัวมีสีอมเขียว ส่วนหลังมีสีเขียวเข้ม เกล็ดโตแต่เกล็ดจะมีจุดสีน้ำตาลเงินเล็ก ๆ เรียงกันเป็นวง ครีบสีน้ำตาลเงินเข้ม หัวเล็ก มีหนวด 2 คู่

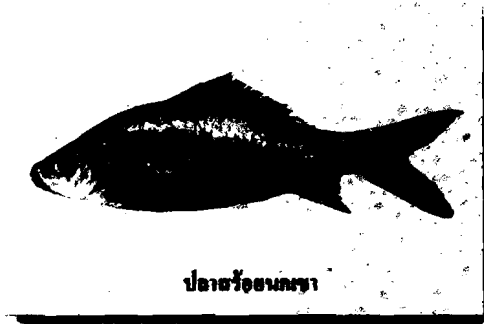
อยู่ตรงจะงอยปาก และมุมปาก ริมฝีปากหนาแบน ชอบอยู่บริเวณน้ำตก ลำธาร ที่น้ำใสสะอาด

ถิ่นอาศัย : ชอบอยู่ในบริเวณน้ำตก ห้วย และลำธารที่มีน้ำใสสะอาด มีพื้นเป็นกรวดหินหรือทราย เช่นในแม่น้ำไทร โขกน้อย จังหวัดกาญจนบุรี แม่น้ำวัง จังหวัดเชียงใหม่ แม่น้ำปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน แม่น้ำโขง จังหวัดหนองคาย ทางปักษ์ใต้จะมีอยู่ในจังหวัดปัตตานี ปกติชอบอาศัยอยู่บริเวณต้นน้ำ แต่ในฤดูฝนจะอพยพย้ายถิ่นลงมาทางปากน้ำ ตามรายงานทางวิชาการกล่าวว่า ปลาเวียนในแม่น้ำแม่กลอง พอถึงฤดูฝนจะว่ายตามกระแสน้ำลงไปจนถึงปากน้ำ ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า "ปลาเหล็งน้ำ" และจะว่ายวนเวียนอยู่ในบริเวณปาก แม่น้ำ นานประมาณ 4-8 สัปดาห์ จากนั้นจะหวนกลับไปยังต้นน้ำ แสวงหาสถานที่อันเหมาะสมเพื่อผสมพันธุ์ จะวางไข่ในช่วงเดือนมิถุนายน และกรกฎาคม

อาหาร : กินพืชพันธุ์ไม้น้ำ ผลไม้และเมล็ดพืชแทบทุกชนิด

ขนาด : โดยทั่วไปจะมีความยาวประมาณ 40-50 เซนติเมตร แต่มีบันทึกว่าเคยได้ขนาดยาวถึง 1 เมตร

ประโยชน์ : จัดเป็นของดีประจำเมืองเพชรบุรี เพราะเนื้อนุ่มละเอียด มีรสโอชะอุดมไปด้วยไขมัน ปัจจุบันปลาเวียนได้สูญไปจากจังหวัดเพชรบุรีอย่างน่าเสียดาย ทั้งนี้เป็นเพราะสภาพแวดล้อมของธรรมชาติได้เปลี่ยนแปลงไปทางเสื่อม

ชื่อไทย : สร้อยนกเขา ปลาอีโ (ภาษาอีสาน)

ชื่อสามัญ : -

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Osteochilus hasselti*

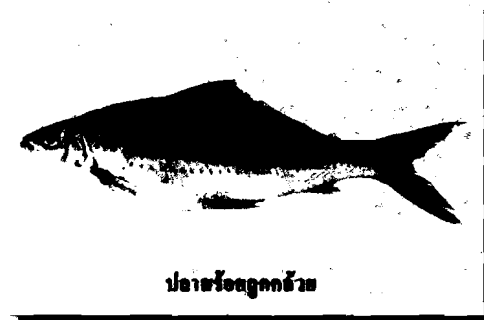
ถิ่นอาศัย : แหล่งน้ำทุกประเภทจากที่ราบต่ำ จนถึงเชิงเขา

ลักษณะ : ลำตัวป้อมเล็กน้อย หัวเล็ก หลังยกสูง ตาและปากเล็ก ตาแดง เกล็ดใหญ่ ลำตัวสีคล้ำ และมีแถบยาว 5-6 แถบ ลำตัวด้านบนมีสี

เงินอมเทาหรือน้ำตาลอ่อน ท้องสีจาง โกงหาง มีแต้มกลมสีคล้ำ ครีบสีคล้ำอมแดงหรือเหลือง ครีบหลังยาว ครีบหางเว้าลึก

อาหาร : พืชน้ำพวกรสขม รสเปรี้ยว ตะไคร่น้ำ และอินทรีย์สาร

ประโยชน์ : บริโภคเป็นอาหารได้

ชื่อไทย : สร้อยลูกกล้วย

ชื่อสามัญ : -

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Labiobarbus siamensis*

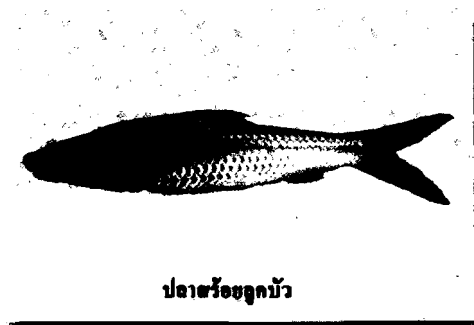
ลักษณะ : รูปร่างเพรียวยาว หัวเล็ก หางคอดปากเล็กอยู่ปลายสุดของจะงอยปาก รอบริมฝีปากมีติ่งขนาดเล็ก มีหนวดยาว 2 คู่ เกล็ดค่อนข้างเล็ก ครีบหลังยาวมาก ครีบอื่น ๆ มีขนาดเล็ก ครีบหางเว้าลึก ตัวมีสีน้ำตาลเงินวาว มี

แถบสีคล้ำพาดตามยาว 5-6 แถบ ครีบบมีสีจางหรือเหลืองอ่อน ครีบหางสีแดงเรื่อมีขอบสีคล้ำ ด้านข้างลำตัวตอนเหนือครีบอกมีแถบสีคล้ำพาดตามแนวยาว

ถิ่นอาศัย : อาศัยในแหล่งน้ำต่าง ๆ เช่น หนอง บึง ที่ลุ่มน้ำหลาก และแม่น้ำ พบทั้งในภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคอีสาน รวมทั้งลาว กัมพูชา และเวียดนาม

ขนาด : ประมาณ 10-15 ซม. พบใหญ่สุดถึง 15 ซม.

ประโยชน์ : บริโภคโดยทำปลาร้า ปลาต้ม และปลารมควัน

ชื่อไทย : สร้อยลูกบัว

ชื่อสามัญ : Barb

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Labeo calbasu*

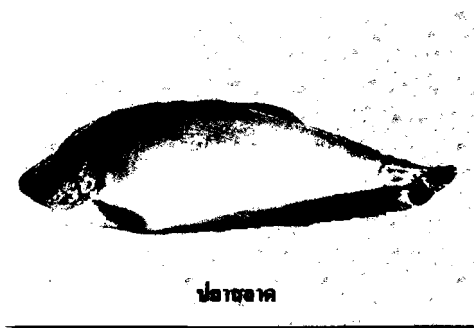
ลักษณะ : ลำตัวปราดเปรียวแบนข้าง ปากมีขนาดเล็ก กึ่งกลางของริมฝีปากมีปุ่มกระดูกยื่นออกมา ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของปลาในตระกูลนี้ ไม่มีหนวด ตามปกติจะหากินกันเป็นฝูง ๆ

ถิ่นอาศัย : พบทั่วไปทุกภาคของไทย ลาว กัมพูชา และเวียดนาม

อาหาร : ได้แก่ พืชน้ำ แมลงน้ำ

ขนาด : ขนาดความยาวประมาณ 7 - 20 เซนติเมตร

ประโยชน์ : บริโภคโดยทำปลาร้า ปลาต้ม และปลารมควัน

ชื่อไทย : ตุลาค, ฉลาด, ตอง, หางแพน, วาง

ชื่อสามัญ : GREY FEATHER BACK

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Notopterus notopterus*

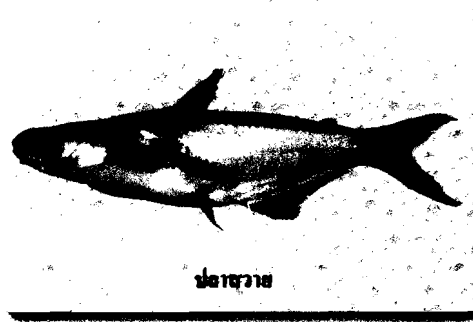
ลักษณะ : เป็นปลาน้ำจืดที่มีรูปร่างคล้ายปลากรายแต่มีขนาดเล็กกว่า ไม่มีจุดสีดำที่ครีบกัน ลำตัวมีสีขาวยปนเทา ครีบหลังและครีบอกมีขนาดใกล้เคียงกัน ครีบท้องมีขนาดเล็กมาก ครีบกันและครีบหางเชื่อมติดกันเป็นแผ่นเดียว

ถิ่นอาศัย : พบตามแม่น้ำ ลำคลอง หนองบึงและอ่างเก็บน้ำทั่วประเทศ มีชื่อเรียกแตกต่างกันไปตามท้องที่ที่พบ เช่น ภาคเหนือเรียกหางแพน แต่ชาวแม่ฮ่องสอนเรียกว่า ปลาวาง ภาคอีสานมีชื่อว่า ปลาตอง

อาหาร : กินลูกกุ้ง ลูกปลาและแมลงน้ำ

ขนาด : โดยทั่วไปมีความยาว 15-20 เซนติเมตร ขนาดใหญ่ที่สุดเท่าที่เคยพบมีความยาวถึง 30 เซนติเมตร

ประโยชน์ : เนื้อปลาใช้ปรุงอาหาร หรือนำมาแปรรูปเป็นปลารมควัน

ชื่อไทย : ซิว

ชื่อสามัญ : STRIPED CATFISH

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Pangasius sutchi*

ลักษณะ : เป็นปลาน้ำจืดที่ไม่มีเกล็ดชอบอยู่รวมกันเป็นฝูงสกุลเดียวกับปลาเทโพ มีรูปร่างลักษณะความเป็นอยู่คล้ายกับปลาเทโพ ลำตัวขาว มีสันหลังค่อนข้างตรง ส่วนหน้าจะลาดไปถึงบริเวณปาก หน้าหูปากกว้างมีหนวด 2 คู่

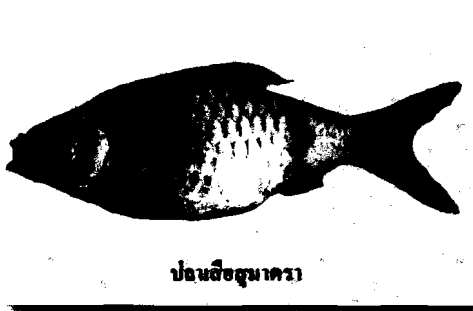
ลำตัวมีสีนวลขาว บริเวณหลังมีสีเข้ม ครีบมีสีเหลืองอ่อน ปลาขนาดเล็กจะมีแถบสีดำคาดลำตัว

ถิ่นอาศัย : พบเห็นตามแม่น้ำลำคลอง ในที่ร่มใกล้พืชพันธุ์ไม้น้ำ หรือบริเวณใต้แพ กรำ หรือใต้กอผักตบชวา นับแต่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาลงไปจนถึงจังหวัดนครสวรรค์และในลำน้ำโขง

อาหาร : กินซากสัตว์และซากพืชที่เน่าเปื่อย รวมทั้งวัชพืช ลูกหอย หนอน ใส่เดือน

ขนาด : ความยาวประมาณ 20-100 เซนติเมตร

ประโยชน์ : เนื้อมีรสโอชะ นิยมบริโภคกันมานานับแต่ครั้งโบราณกาล

ชื่อไทย : เสือสุมาตรา, เสือข้างลาย, เสือ

ชื่อสามัญ : SUMATRAN TIGER BARB

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Puntius partipentazona*

ลักษณะ : เป็นปลาน้ำจืดขนาดเล็ก จัดอยู่ในสกุลเดียวกับปลาตะเพียนมีรูปร่างคล้ายคลึงกัน ลำตัวเรียวยาวและแบนข้าง พื้นลำตัวสีเหลืองอมน้ำตาล ปากและครีบทุกครีบจะมีสีแดง เกล็ดสีเหลืองอมเขียวและสีเหลืองอมน้ำตาล

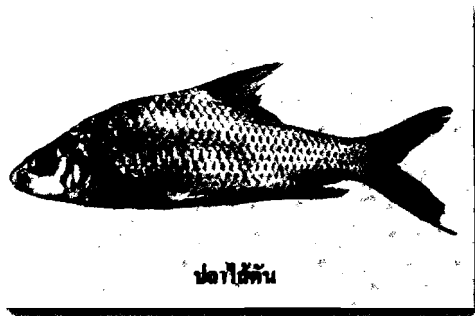
ลักษณะเด่นของปลาชนิดนี้คือ มีแถบดำพาดขวางลำตัว 5 แถบ โดยพาดผ่านตา พาดผ่านหน้าครีบหลัง พาดผ่านโคนครีบหลัง พาดผ่านโคนครีบกัน และ บริเวณ โคนหาง ปลาเสือสุมาตราตัวเมีย จะมีลำตัวที่ใหญ่และป้อมกว่าตัวผู้ แต่ตัวผู้จะมีรูปร่างเล็กเพรียวบางกว่าและมีสีเข้มจืดกว่าตัวเมีย

ถิ่นอาศัย : เป็นปลาที่อาศัยอยู่ในแหล่งน้ำไหลและน้ำนิ่ง อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม พบตามแม่น้ำ ลำธาร และหนองบึง แพร่กระจายทั่วทุกภาคของประเทศไทย ชาวนครสวรรค์เรียกว่าปลาข้างลาย ทางปักษ์ใต้เรียกว่า เสือสุมาตรา

อาหาร : กินลูกกุ้ง ลูกน้ำ ลูกไร แมลงน้ำและเศษซากพืชและสัตว์เน่าเปื่อย

ขนาด : ความยาวประมาณ 3-6 เซนติเมตร

ประโยชน์ : นิยมเลี้ยงเป็นปลาสวยงาม

ชื่อไทย : ไส้ตัน

ชื่อสามัญ : -

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Cyclocheilichthys repasson*

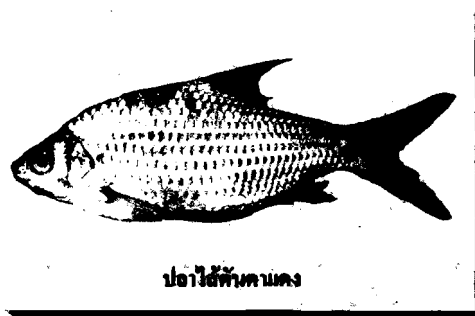
ลักษณะ : มีรูปร่างคล้ายไส้ตันตาแดงซึ่งอยู่ในสกุลเดียวกัน (Genus) เว้นแต่ขอบตาบนไม่มีสีแดง และมีหนวดสั้นๆ 2 คู่ ลำตัวสีเงินวาวหรืออมเหลืองอ่อน งามๆ มีขนาดโดยเฉลี่ย 15-20 ซม.

ถิ่นอาศัย : มักอาศัยอยู่เป็นฝูงเล็กๆ พบได้ตามแม่น้ำ หนองบึง และแหล่งน้ำนิ่งเป็นปลาที่พบชุกชุมเช่นเดียวกับไส้ตันตาแดง

อาหาร : -

ขนาด : ความยาวลำตัว 5-6 แถบ

ประโยชน์ : นำมาแปรรูปเป็นปลาร้า เป็นปลาราคาถูก และใช้เลี้ยงเป็นปลาสวยงาม

ชื่อไทย : ไส้ตันตาแดง

ชื่อสามัญ :

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Cyclocheilichthys apogon*

ลักษณะ : มีรูปร่างคล้ายปลาตะเพียน แต่ตัวกว้างกว่าและหัวค่อนข้างแหลม ปากเล็ก ริมฝีปากบาง ไม่มีหนวด จงอยปากและหน้าผกมีริ้วบาง ๆ หลายริ้ว ตาเล็ก ครีบหลังยกสูง มีก้านหยักแข็ง 1 อัน ครีบหางเว้าลึก เกสีคเล็ก ตัว

แบนข้าง ลำตัวสีเงินวาวอมน้ำตาลอ่อน ลำตัวด้านบนมีสีคล้ำ มีแถบข้างลำตัวสีคล้ำ 7-9 แถบพาดตามแนวยาวใกล้โคนหาง ที่โคนหางมีแต้มสีคล้ำรูปกลม ขอบตาบนมีสีแดง เป็นที่มาของชื่อ ครีบสีแดงเรื่อหรือแดงสด

ถิ่นอาศัย : มักอาศัยอยู่เป็นฝูงเล็ก ๆ ในแม่น้ำและแหล่งน้ำทั่วประเทศ ปรับตัวแปรพันธุ์ได้เร็วในอ่างเก็บน้ำต่าง ๆ เป็นปลาที่พบชุกชุม

ขนาด : ขนาดโดยเฉลี่ยประมาณ 15 ซม. ใหญ่สุดที่พบ 20 ซม.

ประโยชน์ : นำมาแปรรูปเป็นปลาร้า เป็นปลาราคาถูก และใช้เลี้ยงเป็นปลาสวยงาม

ชื่อไทย : หมอช้างเหยียบ, หมอไค้ว, กำ

ชื่อสามัญ : STRIPED TIGER NANDID

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Pristolepis fasciatus*

ลักษณะ : เป็นปลาน้ำจืดที่มีรูปร่างป้อม ลำตัวด้านข้างแบน พื้นลำตัวสีเขียวหรือน้ำตาลปนเหลือง มีเก็ดปกคลุมทั่วตัว มีแถบสีดำพาดขวางลำตัวประมาณ 8-12 แถบ หัวเล็ก จะงอยปากสั้นทู่ ปากเล็กชิดหูดได้เล็กน้อย มีฟันซี่

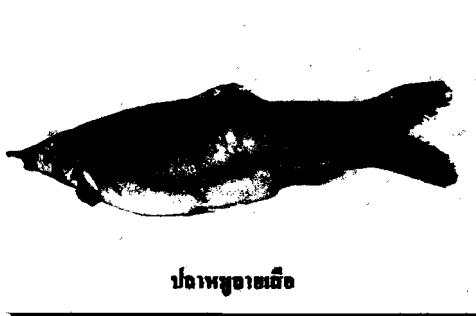
เล็ก ๆ เป็นแถวอยู่บนขากรรไกรบนและล่าง รูจมูกแยกจากกันอย่างเด่นชัดและอยู่ชิดกับตา ครีบหลังมีสองส่วนเชื่อมติดกันเป็นแนวยาว ส่วนหน้าเป็นก้านเดี่ยวมีลักษณะเป็นหนามแหลมคม ส่วนหลังเป็นครีบอก ครีบอื่นใหญ่มีก้านครีบแข็งและมีลักษณะแหลมคม ครีบหางใหญ่ ปลายหางมนกลม

ถิ่นอาศัย : ตามแม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง

อาหาร : กินไข่ปลาทุกชนิด ลูกกุ้ง ลูกปลาและแมลงน้ำ

ขนาด : ความยาวโดยทั่วไป 5-20 เซนติเมตร

ประโยชน์ : เนื้อปลาใช้เป็นอาหาร

ชื่อไทย : หมูลายเสือ

ชื่อสามัญ : TIGER LOACH

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Botia hymenophysa*

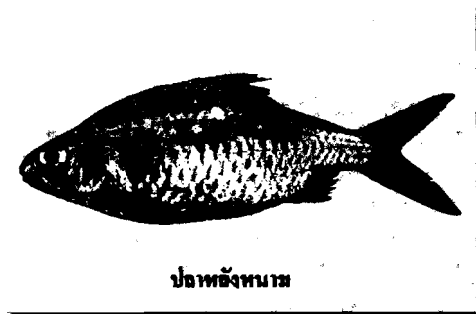
ถิ่นอาศัย : ในแหล่งน้ำไหล แม่น้ำ ลำคลอง ชอบชุกซ่อนตามตอไม้ ซอกหิน และพื้นดินโคลน

อาหาร : แมลงและตัวอ่อนของแมลง

ขนาด : ความยาวประมาณ 5-25 เซนติเมตร

ประโยชน์ : นิยมเลี้ยงเป็นปลาสวยงาม เนื้อใช้

ปรุงอาหารได้ดี

ปลาหนังหนาม

ชื่อไทย : หนามหลัง, ตะเพียนทราย, แม่
กระแต้, หญ้า, ตาแดง

ชื่อสามัญ : INDIAN RIVER BARB

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Cyclocheilichthys apogon*

ถิ่นอาศัย : พบแพร่กระจายทั่วไปในแม่น้ำ ลำ
คลอง หนองและบึงตามภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ
มีชื่อเรียกแตกต่างกันไป ทางภาคกลางเรียกว่า

ปลาหนามหลัง ไล่ด้้น ตะเพียนทราย ในภาคอีสาน บางจังหวัดเรียกว่า แม่กระแต้ไล่ด้้น พบทางปักข์
ได้มีชื่อว่า หญ้า ตาแดง

อาหาร : กินหอยน้ำจืดขนาดเล็ก ลูกปลาและพืชน้ำ

ขนาด : ความยาวประมาณ 7-15 เซนติเมตร

ประโยชน์ : เนื้อปลาใช้ปรุงอาหารได้

ปลาไหลนา

ชื่อไทย : ไหล, ไหลนา, เขี่ยน

ชื่อสามัญ : Swamp Eel, Asian Swamp Eel

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Monopterus albus*

ลักษณะ : ลำตัวด้านหลังมีสีน้ำตาล ท้องมี สี
เหลืองทอง มีขนาดยาวที่สุดถึง 1.01 เมตร พบ
ทั่วทุกภาคของประเทศ มีกระดูกเหงือก 3 คู่ปลา
ไหลนาสามารถเจริญเติบโตได้ดีใน แหล่งน้ำ
ทั่วไป สามารถทนทานต่อสภาพแวดล้อมที่

เปลี่ยนแปลง และสามารถใช้ลำไส้ส่วนท้าย (hindgut) เป็นเครื่องช่วยในการหายใจ ฤดูแล้งจะขุดรู อยู่
อาศัยลึก 1 - 1.5 เมตร ออกหากินในเวลากลางคืน เป็นปลาที่สามารถ เปลี่ยนเพศได้ (hermaphrodite)
โดยช่วงแรกจะเป็นเพศเมีย และจะกลายเป็นเพศผู้เมื่อโตขึ้น ด้านน้ำหนักรวมเพศเมียจะมีน้ำหนักตั้งแต่
100 - 300 กรัม เพศผู้มีน้ำหนักมากกว่า 400 กรัม จัดเป็นพวกปลากินเนื้อ (carnivorous) กินอาหารที่มี
สภาพสดจนถึงเน่าเปื่อย ตัวหนอน ตัวอ่อนแมลง หอย ไล่เคียน และสัตว์หน้าดินต่าง ๆ (benthos) มี
นิสัยรวมกลุ่มกันกินอาหาร

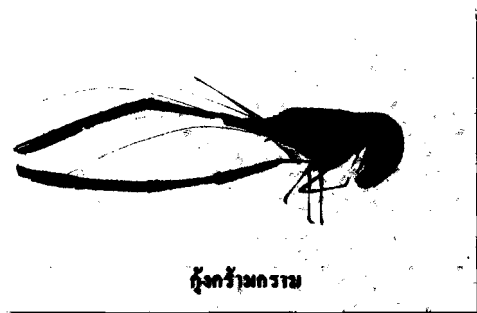
ถิ่นอาศัย : พบตามหนอง บึง ซึ่งเป็นแหล่งน้ำนิ่ง อาจพบในนาข้าว ร่องสวน ในบริเวณที่เป็น
โคลนเลน

อาหาร : กินทั้งสัตว์ที่มีชีวิต และซากสัตว์ที่เน่าเปื่อย

ขนาด : ความยาวประมาณ 29-150 เซนติเมตร

ประโยชน์ : เนื้อมีรสชาติดี ใช้ปรุงเป็นอาหาร บางท่านนิยมปล่อยปลาไหลเพื่อสะเคาะเคราะห์

2. ประเภทกุ้ง

กุ้งก้ามกราม

ชื่อไทย : กุ้งก้ามกราม, นาง, หลวง

ชื่อสามัญ : GIANT FRESHWATER
PRAWN

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Macrobrachium*

rosenbergii

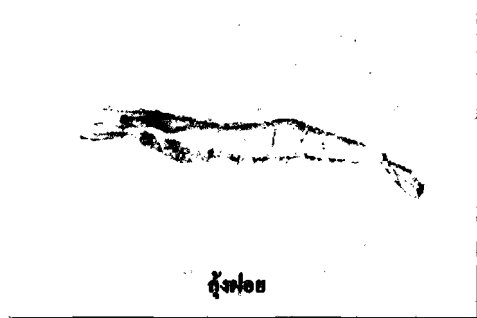
ถิ่นอาศัย : ปัจจุบันมีการเพาะเลี้ยงกันอย่างแพร่หลายในจังหวัดต่าง ๆ แถบภาคกลางของประเทศไทย เช่น สุพรรณบุรี นครปฐม

ฉะเชิงเทรา ฯลฯ แต่โดยธรรมชาติจะอยู่ในแม่น้ำ ลำคลอง แอ่งทุกจังหวัดในภาคกลางและภาคใต้ ทั้งในน้ำจืดและน้ำกร่อย

อาหาร : ชอบกินไส้เดือน ตัวอ่อนของลูกน้ำ ลูกไร ซากของสัตว์และในบางโอกาสก็กินพวกเดียวกันเอง

ขนาด : ความยาวประมาณ 13-31 เซนติเมตร

ประโยชน์ : เนื้อมีรสอร่อย ไม่ว่าจะนำไปต้มยำ ทอด หรือเผา ก็มีรสชาติถูกปาก มันกุ้งคือตับ และตับอ่อน ส่วนแกวกุ้งก็คือรังไข่ ซึ่งมีไข่อ่อนอยู่เต็ม

กุ้งฝอย

ชื่อไทย : กุ้งฝอย

ชื่อสามัญ : LANCHESTER'S
FRESHWATER PRAWN

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Macrobrachium lanchesteri*

ถิ่นอาศัย : ชอบอยู่บริเวณผิวน้ำตามชายริมตลิ่งซึ่งเป็นแหล่งน้ำนิ่งที่มีรากหญ้าและรากพันธุ์ไม้ น้ำ จะรวมกลุ่มอยู่กันชุกชุมในหนอง บ่อ บึง หรือตามบริเวณแหล่งน้ำซึ่งมีกระแสน้ำ

ขึ้นลงไหลเอื่อย ๆ

อาหาร : กินจุลินทรีย์และตัวอ่อนของสัตว์น้ำขนาดเล็ก

ขนาด : ความยาวประมาณ 2-7 เซนติเมตร

ประโยชน์ : เป็นอาหารที่มีรสอร่อย นักบริโภคนิยมหิบบุ้งฝอยที่ยังมีชีวิตอยู่เข้าปากเคี้ยวกิน
 นัยว่า ได้รสชาติเอร็ดอร่อยสมอยากยิ่งนัก

3. ประเภทครึ่งบกครึ่งน้ำ

ชื่อไทย : กบภูเขา, เขียดแลว

ชื่อสามัญ : BLYTH'S MOUNTAIN FROG

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Rana blythii*

ถิ่นอาศัย : อยู่ในบริเวณลำธารและน้ำตกบนภูเขาในป่าลึก พบที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ภาคใต้พบที่จังหวัดยะลา และจังหวัดกาญจนบุรี

อาหาร : กินแมลง ลูกปลา ลูกกุ้งและตัวแมลง

ขนาด : ความยาวประมาณ 10-28 เซนติเมตร

ประโยชน์ : เนื้อมีรสชาติดี อร่อย ใช้ปรุงอาหารได้

ชื่อไทย : จระเข้แม่น้ำจืด

ชื่อสามัญ : SIAMESE CROCODILE

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Crocodilus siamensis*

ถิ่นอาศัย : ในอดีตเคยพบทั่วไปตามแหล่งน้ำที่มีน้ำจืดสนิท ในแม่น้ำลำคลอง หนองบึง ในแม่น้ำท่าจีน แม่น้ำเจ้าพระยาตั้งแต่อยุธยา ชัยนาท นครสวรรค์ขึ้นไปจนถึงอุตรดิตถ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเคยมีอย่างชุกชุมในบึงบอระเพ็ด จังหวัด

นครสวรรค์ จังหวัดพิจิตรก็ได้เชื่อว่าเป็นแหล่งที่มีจระเข้คร่าเหยื่อจนปรากฏเป็นนิทานเรื่องชาละวันทีเล่าขานกันสืบต่อกันมาจนทุกวันนี้

อาหาร : กินเนื้อสัตว์น้ำและสัตว์บกที่ลงไปหากินบริเวณชายน้ำ

ขนาด : มีความยาวประมาณ 2.00-3.60 เมตร

ประโยชน์ : มีชนบางกลุ่มนิยมกินเนื้อเป็นอาหาร หนังของจระเข้ น้ำจืดบริเวณใต้ท้องนับว่ามีคุณสมบัติดีเลิศสำหรับใช้ทำกระเป๋า เข็มขัด หรือเครื่องประดับที่มีราคาแพง

ชื่อไทย : ตะพาบน้ำ

ชื่อสามัญ : COMMON SIAMESE SOFT-SHELLED TURTLE

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Trionyx cartilagineus*

ถิ่นอาศัย : พบทั่วไปตามแม่น้ำลำคลอง บึงหนองทั่วไป ภาคอีสานเรียกว่าปลาฝา

อาหาร : กินดินอ่อนของพืชและเนื้อสัตว์แทบทุกชนิด

ขนาด : ความยาวประมาณ 25-75 เซนติเมตร

ประโยชน์ : เพื่อนำมาปรุงเป็นอาหาร มีรสชาดีดี

ชื่อไทย : หอยขม

ชื่อสามัญ : POND SNAIL, RIVER SNAIL

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Sinotaia ingallsiana*

ลักษณะ : เป็นหอยที่มีฝาปิด รูปร่างเป็นเกลียว ขนาด ๑.๕-๓ x ๒.๕-๔ ซม. เปลือกส่วนที่กว้างที่สุดเป็นเส้นนูนเป็นวงรอบ อาศัยอยู่ในน้ำจืด ชอบเกาะอยู่ตามเสาสะพาน หรือขอนไม้ที่จมอยู่ในน้ำ

ถิ่นอาศัย : ชอบอยู่ในน้ำนิ่งซึ่งไม่ลึกนัก ตามบริเวณซึ่งมีพื้นเป็นโคลนหรือดินปนทราย พบทั้งในน้ำจืดและน้ำกร่อย เช่น ตามชายทะเล ปากอ่าว ในคูคลองและที่ลุ่มเกือบทุกแห่งมีอยู่ทั่วไปในภาคต่าง ๆ

อาหาร : เป็นพวกสาหร่ายทั้งที่สดและเน่าเปื่อยใบไม้ ใบหญ้า ๆ ในน้ำ รวมทั้งซากอินทรีย์ที่เน่าเปื่อยและผงตะกอนที่จมอยู่ตามผิวดิน

ขนาด : มีความสูง 2-4 เซนติเมตร

ประโยชน์ : เนื้อนิยมนำมาต้มแกงเป็นอาหารหอยขมซึ่งมีขนาดเล็กมักใช้เป็นอาหารเป็ดและสัตว์อื่น ๆ

ภาคผนวก จ

ประมวลภาพวันประชุมประชาคม
ผู้ประกอบการอาชีพทำประมงน้ำจืดในอ่างเก็บน้ำเขื่อนแก่งกระจาน

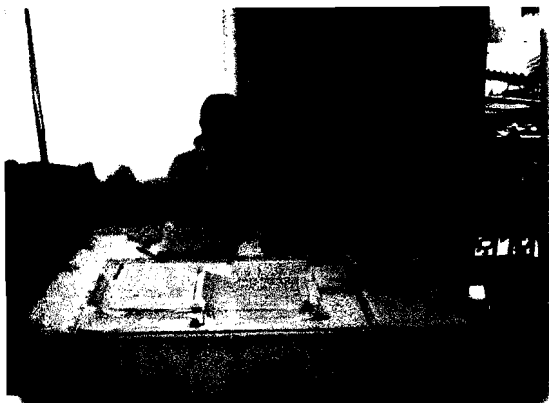
ประมวลภาพการประชุมประชาคม
ผู้ประกอบการอาชีพทำประมงน้ำจืดในอ่างเก็บน้ำเขื่อนแก่งกระจาน
อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
ณ อาคารสัมมนาโรงแรมริมแก่งรีสอร์ท
วันที่ 14 กันยายน 2549

ก่อนเข้าร่วมประชุมประชาคม ผู้ประกอบการอาชีพทำประมงน้ำจืด กรอกแบบสอบถามและ
แบบทดสอบ (ก่อนการทดลอง Pretest)

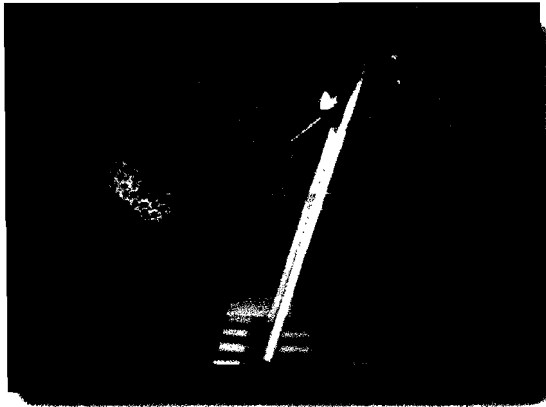
ผู้ประกอบการอาชีพทำประมงน้ำจืดที่เข้าร่วมประชุมประชาคม ตอบแบบสอบถามและแบบทดสอบก่อน
การประชุมประชาคม (Pretest)

หลังจากผู้ประกอบอาชีพทำประมงน้ำจืดที่เข้าร่วมประชุมประชาคมตอบแบบสอบถามและแบบทดสอบชุดแรกก่อนการประชุมประชาคม (Pretest) เรียบร้อยแล้ว ก็เป็นการลงทะเบียนเข้าร่วมประชุมประชาคม โดยพร้อมเพรียง

ผู้เข้าร่วมประชุมประชาคมพร้อมกันในห้องประชุม ผู้วิจัยกล่าวต้อนรับและชี้แจงรายละเอียดของ
การประชุมประชาคมเป็นเบื้องต้น

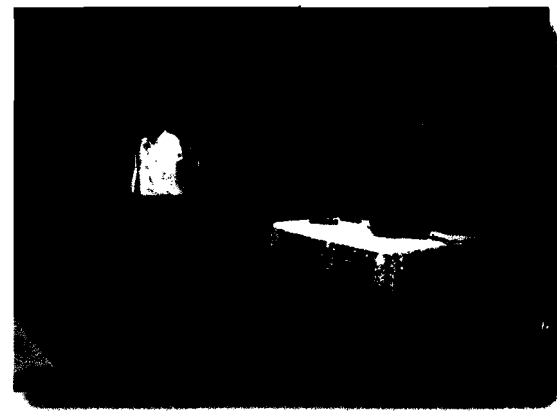
นายขจรศักดิ์ สมบูรณ์ ปลัดอาวุโสอำเภอ
แก่งกระเจาน ให้เกียรติเป็นประธานในพิธี
เปิดการประชุมประชาคม

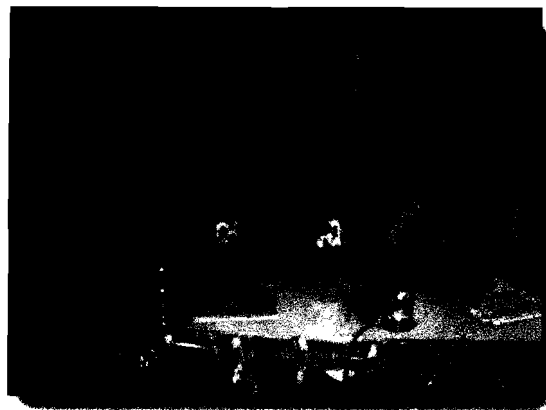
ตัวแทนผู้ประกอบการอาชีพทำประมงน้ำจืด
กล่าวรายงาน

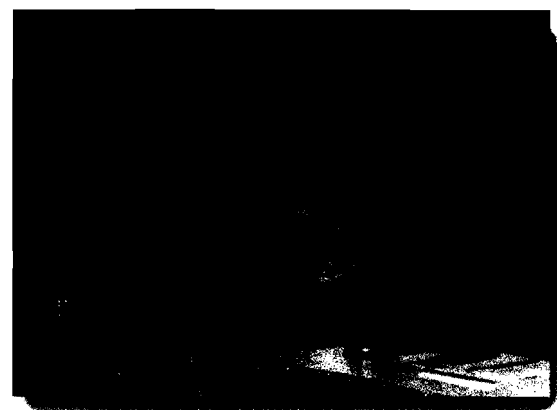
ประธานในพิธี กล่าวเปิดงานการประชุม
ประชาคม และบรรยายพิเศษ

ผู้วิจัยแนะนำหน่วยงานและองค์กรที่เข้า
ร่วมในการประชุมประชาคม

ตัวแทนจาก องค์กรบริหารส่วนตำบล
แก่งกระเจาน

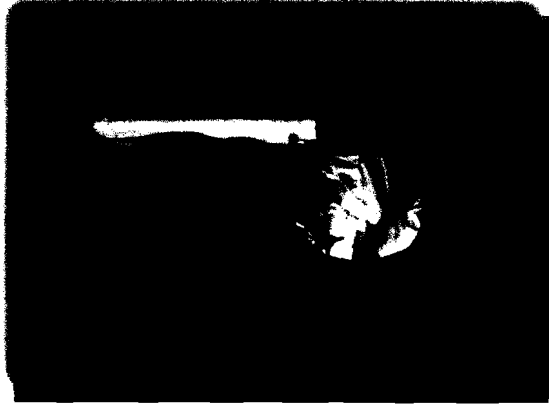

ตัวแทนจาก องค์กรบริหารส่วนตำบล
สองพี่น้อง

រោងចក្រកែច្នៃស្រូវស្រូវ
 ប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ស្រូវស្រូវដែលប្រើប្រាស់
 អ្នកនិយោជកនៃក្រុមហ៊ុន ២០១៧ រោង ឧបករណ៍ស្រូវ

ក្រុមហ៊ុនស្រូវស្រូវ
 ក្រុមហ៊ុនស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវ
 ដែលប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវ

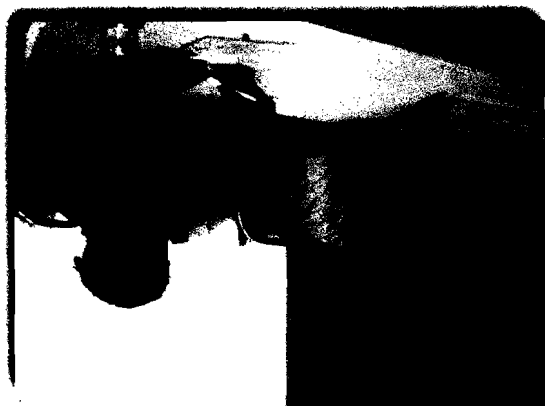
ក្រុមហ៊ុនស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវ
 ២០១៧ រោង ឧបករណ៍ស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវ

ក្រុមហ៊ុនស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវ
 ២០១៧ រោង ឧបករណ៍ស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវ

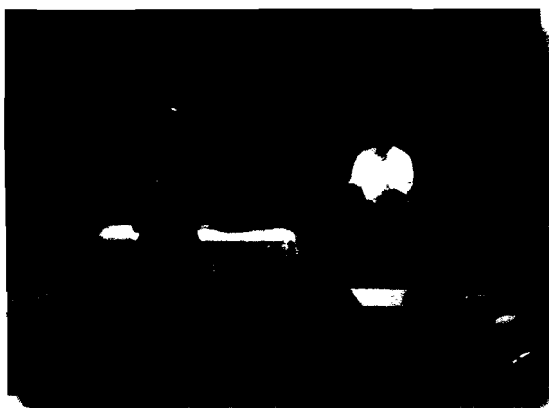

ក្រុមហ៊ុនស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវ

ក្រុមហ៊ុនស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវ
 ១ ក្រុមហ៊ុនស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវស្រូវ

ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์มนู อุดมเวช ให้เกียรติไปนิเทศการประชุมประชาคม และบรรยายพิเศษให้ผู้เข้าร่วมประชุมประชาคมได้รับความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ

ผู้ประกอบอาชีพทำประมงน้ำจืด ที่เข้าร่วมประชุมประชาคม ร่วมแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และแนวทางในการแก้ไขปัญหาการทำประมงน้ำจืดในอ่างเก็บน้ำเขื่อนแก่ง

ตัวแทนผู้ประกอบอาชีพทำประมงและผู้ประกอบกิจการเกี่ยวกับการประมงร่วมแสดงความคิดเห็น และแสดงความร่วมมือในการดำเนินการเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ โดยการจัดตั้งกลุ่มผู้ประกอบอาชีพทำประมงน้ำจืดเพื่อการอนุรักษ์ พร้อมเลือกคณะกรรมการบริหารกลุ่มฯ

ผู้ประกอบอาชีพทำประมงน้ำจืดและผู้ประกอบกิจการเกี่ยวกับการประมงน้ำจืดในอ่างเก็บน้ำ
เขื่อนแก่งกระจาน ร่วมรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน

หลังจากรับประทานอาหารกลางวันเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้ประกอบอาชีพทำประมงน้ำจืดที่เข้าร่วม
ประชุมประชาคม ดำเนินการตอบแบบสอบถามและแบบทดสอบหลังจากได้รับความรู้ความเข้าใจ
ในเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ (Post-test)